SMART BOOK

FOR REASONING

by Niraj Bharwad

ગુજરાત સરકારની તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ
જેવી કે તલાટી, જુનિયર ક્લાર્ક, સિનિયર ક્લાર્ક, PSI, કોન્સ્ટેબલ,
Dy.S.O. / નાયબ મામલતદાર, GSPC Class I-II, TET / TAT. HTAT,
Bank Clerk / P.O, S.S.C ની પરીક્ષાઓનું માર્ગદર્શન આપતું સાહિત્ય.

VISIT…

LANZAROTE
Caliente.COM

પ્રસ્તાવના...

એક શિક્ષક તરીકે મેં ઘણાં વિદ્યાર્થીઓમાં હંમેશાં મેથ્સ અને રીઝનીંગ વિષયને લઈને એક તદ્દન ખોટો અને ન રાખવા જેવો ભય અવલોક્યો છે. આવો સરળ અને રોકડીયા ગુણ આપતો વિષય એક નવીન અને રસપ્રદ શૈલીમાં ભણાવવામાં કે સમજાવવામાં આવે તો કેવી મજા પડે !!

આજે 'જ્ઞાન સાથે ગમ્મત' એ માત્ર નાના બાળકોના શિક્ષણ પુરતું સીમિત ન રાખતાં આ વિષયને સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની તૈયારી કરતા વિદ્યાર્થીઓ સુધી રસપ્રદ રીતે રજૂ કરવાનો વિચાર આવ્યો. તેમાં પણ ખાસ કરીને બજારમાં આ વિષયના ગુજરાતી ભાષામાં સરળ રીતે ઉપલબ્ધ સાહિત્યના અભાવે અને મેન્ટલ એબિલિટી (Reasoning) ના વધતાં જતાં ગુણભારે મને આ પુસ્તક તૈયાર કરવાની પ્રેરણા આપી.

આ પુસ્તકની પ્રથમ આવૃતિ બનાવી જેને વિદ્યાર્થીઓ તરફથી અભૂતપૂર્વ પ્રતિસાદ મળેલો. જે બદલ સર્વે વિદ્યાર્થી મિત્રોનો દિલથી આભાર માનું છું. પરંતુ આ વિષય એવો છે કે જો કોઈ અનુભવી શિક્ષક તમને તેનો કન્સેપ્ટ અને શોર્ટ ટ્રીક્સ પ્રત્યક્ષ રીતે સમજાવે તો આ વિષય અતિશય સહેલો બની જાય છે અને આ વિષયમાં પૂરેપૂરાં માર્ક્સ મેળવી જ શકાય છે.

હવે આ વિષયમાં મારા અનુભવ અને આવડતનો લાભ વિદ્યાર્થીઓને આપવા હેતુ હું ગુજરાતના દરેક વિદ્યાર્થી સુધી પહોંચી શકતો નથી કે દરેક વિદ્યાર્થી-મિત્રો મારા સુધી પહોંચી શકતાં નથી. આ મૂંઝવણના ઉકેલ સ્વરૂપે **H2O(Help 2 Other**) દ્વારા તૈયાર કરાયેલ એક યુનિક કન્સેપ્ટની મદદથી હું આ પુસ્તકની એક અનોખી આવૃત્તિ આપની સમક્ષ રજૂ કરતાં હર્ષની લાગણી અનુભવું છું.

આ પુસ્તકના વાંચન દરમિયાન વિદ્યાર્થી પોતાની ઈચ્છા અને જરૂરીયાત મુજબ પોતાની અનુકૂળતાએ દરેક ટોપીક પરના મારા ક્લાસરૂમ લેક્ચર્સ નિહાળી જે તે ટોપીક મારા દ્વારા પ્રત્યક્ષ શીખી શકશે અને જો કોઈ ટોપીકને લગતી મુંઝવણ (Doubt) હોય તો પણ તેનો ઉકેલ મારા દ્વારા મેળવી શકશે.

આ પુસ્તકમાં ગુજરાતની મોટાભાગની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાનો મેન્ટલ એબિલિટીનો અભ્યાસક્રમ આવરી લેવામાં આવ્યો છે. તેમજ નિમ્નસ્તરના પ્રશ્નોથી શરૂ કરીને ઉચ્ચસ્તરના પ્રશ્નો એક પદ્ધતિસરની ઢબમાં રજૂ કરેલ છે. દરેક પ્રકરણના અંતે સમજૂતીને વધુ દ્રઢ બનાવવા સ્વાધ્યાયનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. આ ઉપરાંત છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં પૂછાયેલા પ્રશ્નો તો ખરા જ !

આ પુસ્તક બનાવવા માટે મને પ્રેરણા પુરી પાડનાર મારા માતા-પિતા, ભાઈ પ્રશાંત અને મને સહકાર આપનાર મારી ધર્મપત્ની પરીનનો હું આભારી છું. આ ઉપરાંત આ પુસ્તકને સ્માર્ટ બુક બનાવવા માટે ટેકનોલોજી પુરી પાડનાર **H2O(Help 2 Other)** નો હું વિશેષ આભારી છું.

મારી શિક્ષક તરીકેની આ દસ વર્ષની યાત્રામાં વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા અઢળક અને અદ્દ્ભૂત પ્રેમ મળ્યો છે, તે બદલ હું તેમનો આભારી છું. આ પુસ્તક વિદ્યાર્થીઓને તેમની કારકિર્દી ઘડતરમાં વિશેષ રીતે ઉપયોગી નીવડશે તેવો મને દ્રઢ વિશ્વાસ છે.

- નિરજ ભરવાડ

INDEX

CHAPTER 1

Roman Numbers (રોમન અંક)

1.1 પ્રસ્તાવના

- શૂન્યની શોધ થયાં પછી રોમન અંકની કોઈ જ જરૂરિયાત રહી નથી. પરંતુ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં 'રોમન અંક' ના પ્રશ્નો ઘણી વાર પૂછાતા હોય છે. તો સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના ઉમેદવાર તરીકે રોમન અંકનું જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે.
- રોમન અંકનો ખ્યાલ ખૂબ જ સરળ છે કે જે એકવાર સમજ્યા પછી તમે કોઈ પણ અંકને રોમન ભાષામાં લખી શકો છો.

1.2 રોમન અંકના નિયમો

નિયમ નં. 1 : રોમન અંકમાં કોઈ પણ નિશાની સતત ચાર વખત ન આવે

- રોમન અંક મુખ્યત્વે અંગ્રેજી મૂળાક્ષરોનો ઉપયોગ કરીને લખાય છે
- રોમન અંકમાં 1 ને I લખાય તો 2 એટલે બે વખત II અને 3 એટલે ત્રણ વખત III
હવે, નિયમ નં. 1 મુજબ 4 એટલે ચાર વખત IIII નહી લખી શકાય.

નિયમ નં. 2 : રોમન અંકમાં કોઈ એક નિશાનીની આગળ કોઈ બીજી નિશાની લખતા તે મૂળ અંકમાંથી બાદ થશે

5 એટલે V લખાય. આથી, 4 એટલે 'V' ની આગળ 'I' લખાશે : 4 - IV
(બાદ કરવા આગળ કોઇ એક જ અંક લખી શકાય)

નિયમ નં. 3 : રોમન અંકમાં કોઈ નિશાનીની પાછળ કોઈ નિશાની લખતા તે મૂળ અંકમાં ઉમેરાય છે

6 એટલે V ની પાછળ 'I' લખાશે : 6 - VI
આ જ રીતે, 7 - VII, 8 - VIII
ફરી 9 એટલે 'V' પાછળ ચાર વખત 'I' નહીં લખી શકાય
તો 10 એટલે X થાય.
આથી, 10 માંથી 1 બાદ કરતાં 9 મળે. આમ, 'X' ની આગળ I એટલે 'IX' લખતાં 9 મળે.

નિયમ નં. 4 : રોમન અંકની ગોઠવણી તેની સ્થાનિક કિંમતના આધારે જ થાય

$234 = 200 + 30 + 4$

1 થી 10 સુધીના અંકોના લોજીકના આધારે જોયા વગર 1 થી 10 સુધી લખો.

1 - I	3 - III	5 - V	7 - VII	9 - IX
2 - II	4 - IV	6 - VI	8 - VIII	10 - X

હવે નિયમ નં.4 મુજબ 10 પછીના દરેક અંકોની ગોઠવણી તેની સ્થાનિક કિંમતના આધારે થશે.
રોમન અંક શીખવા માટે 'સ્થાનિક કિંમત' વિશે સમજવું જરૂરી છે.

1.3 સ્થાનિક કિંમત

કોઈ પણ સંખ્યામાં તેના સ્થાનના આધારે દરેક અંકની કોઈ ચોક્કસ કિંમત હોય છે જેને તેની 'સ્થાનિક કિંમત' કહે છે.

દસ લાખ	લાખ	દસ હજાર	હજાર	શતક	દશક	એકમ
1000000	100000	10000	1000	100	10	1

- **દા.ત. 234 માં**

2 નું 'શતક' નું સ્થાન છે, આથી	2 x 100	= 200
3 નું 'દશક' નું સ્થાન છે, આથી	3 x 10	= 30
4 નું 'એકમ' નું સ્થાન છે, આથી	4 x 1	= 4
		234

દરેક અંકની સ્થાનિક કિંમત નો સરવાળો મૂળ સંખ્યા જ થાય.

1.4 દાર્શનિક કિંમત

કોઈ પણ અંકની દાર્શનિક કિંમત તે અંક પોતે જ હોય.

- **દા.ત. 234 માં**

2 ની દાર્શનિક કિંમત = 2
3 ની દાર્શનિક કિંમત = 3
4 ની દાર્શનિક કિંમત = 4

1.5 EXERCISE - 1

11 → 10 + 1 → 10 = X, 1 - I → XI
12 → 10 + 2 → 10 = X, 2 - II → ☐
13 → 10 + 3 → 10 = X, 3 - III → ☐
14 → 10 + 4 → 10 = X, 4 - ☐ → ☐
15 → 10 + 5 → 10 = X, 5 - ☐ → ☐

16 → 10 + ☐ → ☐ = ☐, ☐ = ☐ → ☐
17 → 10 + ☐ → ☐ = ☐, ☐ = ☐ → ☐
18 → 10 + ☐ → ☐ = ☐, ☐ = ☐ → ☐
19 → 10 + ☐ → ☐ = ☐, ☐ = ☐ → ☐

20 એટલે XX લખાશે. હવે 21 થી 29 સુધી લખી શકાય.

1.6 EXERCISE - 2

23→ 20 + 3 → 20 = XX, 3 - III → XXIII
25→ □+□→□=□,□=□→□
27→ □+□→□=□,□=□→□
29→ □+□→□=□,□=□→□

આ જ રીતે 30 કેમ લખાય એ ખ્યાલ આવી જાય તો તમે 31 થી 39 લખી શકો. તો હવે સમજીએ કે 30 એટલે XXX

1.7 37 → □+□→□ =□,□=□→□

તો હવે આપણે દશકની સંપૂર્ણ સિરીઝ શીખી લઈએ. જેનાથી તમે 199 સુધી રોમન અંક લખી શકશો.

1.8 10 થી 100 સુધીના રોમન અંકો

- 10 - X 20 - XX 30 - XXX

40 - હવે નિયમ નં. 1 મુજબ ચાર વખત X નહીં લખી શકાય. આથી, 50 નો મૂળાક્ષર જાણવો જરૂરી છે.
50 એટલે 'L' થાય તો 40 એટલે 50 - 10 = 40
આથી, L ની આગળ 'X' લખવાથી 40 થાય. (નિયમ નં. 2)

- 40 - XL 50 - L

60 - હવે, નિયમ નં. 3 મુજબ કોઈ નિશાની પાછળ લખવાથી મૂળ અંકમાં ઉમેરાશે. (60 = 50 + 10)
આથી, Lની પાછળ X લખવાથી 60 થાય.

- 60 - LX 70 - LXX 80 - LXXX

90 - ફરી 90 એટલે 'L'ની પાછળ ચાર વખત X નહીં લખાય. આથી 100 નો મૂળાક્ષર જાણવો જરૂરી છે.

100 એટલે 'C' થાય તો 90 એટલે 100 - 10 = 90
આથી 'C' ની આગળ 'X' લખવાથી 90 થાય. (નિયમ નં. 2)

- 90 - XC 100 - C

10 થી 100 સુધીના અંકોના લોજિકના આધારે જોયા વગર 10 થી 100 સુધી લખો. (10 થી 100 વચ્ચે 10 ના ગુણાંકમાં આવતા અંકો)

10 - X	**30 - XXX**	**50 - L**	**70 - LXX**	**90 - XC**
20 - XX	**40 - XL**	**60 - LX**	**80 - LXXX**	**100 - C**

1.9 પ્રેક્ટીસ વર્ક

- દા.ત. 74 ને રોમન અંકમાં કેવી રીતે લખાય ?

  તો અહીં 7 ની સ્થાનિક કિંમત = 7 x 10 = 70

  4 ની સ્થાનિક કિંમત = 4 x 1 = 4

  આથી,

  74 = 70 + 4 = LXX + IV = LXXIV

  199 = 100 + 90 + 9 = C + XC + IX = CXCIX

  49 = 40 + 9 = XL + IX = XLIX

EXERCISE - 3

49 - ☐	**67 -** ☐	**84 -** ☐	**99 -** ☐
111 - ☐	**145 -** ☐	**193 -** ☐	

1.10 100 થી 1000 સુધીના રોમન અંકો

હવે, આપણે શતકની સિરીઝ શીખી લઈએ.

- **100 - C** **200 - CC** **300 - CCC**

હવે, 400 એટલે ચાર વખત ‘C’ નહીં લખી શકાય. આથી, 500 - 100 = 400 હવે 500 = D થાય. આથી ‘D’ની આગળ ‘C’ લખાશે. 400 = CD

- **400 - CD** **500 - D**

600 એટલે 500 + 100 આથી, ‘D’ ની પાછળ ‘C’ લખાશે.

- **600 - DC** **700 - DCC** **800 - DCCC**

900 એટલે D પછી ચાર વખત 'C' નહીં લખી શકાય. આથી, 1000 - 100 = 900
હવે, 1000 = M થાય. આથી 'M'ની આગળ 'C' લખાશે. 900 = CM

- 900 - CM 1000 - M

નીચેના અંકોનું લોજિક સમજી, 100-1000 ની સિરીઝ જોયા વગર લખો.

- 100 - C 300 - CCC 500 - D 700 - DCC 900 - CM
  200 - CC 400 - CD 600 - DC 800 - DCCC 1000 - M

1.11 પ્રેક્ટીસ વર્ક

- 234 = 200 + 30 + 4
  = CC + XXX + IV
  = CCXXXIV
- 1728 = 1000 + 700 + 20 + 8
  = M + DCC + XX + VIII
  = MDCCLXXVIII
- 1659 = 1000 + 600 + 50 + 9
  = M + DC + L + IX
  = MDCLIX

નિયમ નં. 4 (રોમન અંકની ગોઠવણી સ્થાનિક કિંમત આધારે)

1.12 EXERCISE - 4

(1) 444 [ ] (2) 786 [ ] (3) 827 [ ]
(4) 617 [ ] (5) 1532 [ ] (6) 1928 [ ]

હવે, આપણે હજારની સિરીઝ શીખી લઈએ.

- 1000 - M 2000 - MM 3000 - MMM

4000 એટલે ચાર વખત M નહીં લખી શકાય. આથી, 5000 - 1000 = 4000 હવે, મજાની વાત એ છે કે 5000 ને રોમન અંકમાં ન લખી શકાય. આથી, 4000 ને પણ રોમન અંકમાં ન લખી શકાય.

આમ, રોમન અંક 3999 સુધી જ લખી શકાય.

EXERCISE - 5

નીચે આપેલ અંકોને રોમન અંકમાં લખો

(1) 1111 ______ (2) 1050 ______ (3) 2760 ______
(4) 2002 ______ (5) 3050 ______ (6) 3888 ______

નોંધ

0 (શૂન્ય - Zero) ને રોમન અંકમાં ન લખી શકાય. કારણ કે, શૂન્યની શોધ થઇ તે પહેલાં અંકો રોમન અંકમાં લખાતાં અને શૂન્યની શોધ થયા બાદ રોમન અંકની જરૂર નથી પડી.

દા.ત. 1023 = 1000 + 0 + 20 + 3
= M + + XX + III
= MXXIII

આ સાત મૂળાક્ષરોના આધારે નીચેનું ટેબલ લખી શકાય કે જે તમે અગાઉ લખ્યું.

- 1 - I   5 - V   10 - X   50 - L   100 - C   500 - D   1000 - M

1.13 કોષ્ટકની સમજૂતી

1	I	10	X	100	C	1000	M
2	II	20	XX	200	CC	2000	MM
3	III	30	XXX	300	CCC	3000	MMM
4	IV	40	XL	400	CD	Short Trick	
5	V	50	L	500	D		I
6	VI	60	LX	600	DC		V
7	VII	70	LXX	700	DCC		X
8	VIII	80	LXXX	800	DCCC		L
9	IX	90	XC	900	CM		C
10	X	100	C	1000	M		D
							M

અને આ ટેબલ પરથી તમે **3999** સુધીની કોઈપણ સંખ્યાને રોમન અંકમાં લખી શકો.

Help2Other®

ANSWERS

EXERCISE - 1

11 - XI	12 - XII	13 - XIII	14 - XIV	15 - XV
16 - XVI	17 - XVII	18 - XVIII	19 - XIX	20 - XX

EXERCISE - 2

23 - XXIII	25 - XXV	27 - XXVII	29 - XXIX

EXERCISE - 3

49 → 40 + 9 → XLIX
67 → 60 + 7 → LXVII
84 → 80 + 4 → LXXXIV
99 → 90 + 9 → XCIX

111 → 100 + 10 + 1 → CXI
145 → 100 + 40 + 5 → CXLV
193 → 100 + 90 + 3 → CXCIII

નોંધ

49 = 50 - 1 તો 'L' ની આગળ 'I' = IL આમ નહીં લખી શકાય. કારણ કે રોમન અંકની ગોઠવણી હંમેશાં તેના અંકોની સ્થાનિક કિંમતના આધારે જ થાય. (નિયમ નં. 4)

EXERCISE - 4

444 → 400 + 40 + 4 = CDXLIV
786 → 700 + 80 + 6 = DCCLXXXVI
827 → 800 + 20 + 7 = DCCCXXVII

617 → 600 + 10 + 7 = DCXVII
1532 → 1000 + 500 + 30 + 2 = MDXXXII
1928 → 1000 + 900 + 20 + 8 = MCMXXVIII

EXERCISE - 5

1111 → 1000 + 100 + 10 + 1 = MCXI
1050 → 1000 + 0 + 50 + 0 = ML
2760 → 2000 + 700 + 60 + 0 = MMDCCLX
2002 → 2000 + 0 + 0 + 2 = MMII
3050 → 3000 + 0 + 50 + 0 = MMML
3888 → 3000 + 800 + 80 + 8 = MMMDCCCLXXXVIII
(3888 એ રોમન અંકમાં લખાતી સૌથી લાંબી સંખ્યા છે)

Self Practice

Q1) 39 રોમન અંકમાં કેવી રીતે લખાય? A. ____________

Q2) 49 રોમન અંકમાં કેવી રીતે લખાય? A. ____________

Q3) XXIV ને અંકમાં કેવી રીતે લખાય? A. ____________

Q4) LIX ને અંકમાં કેવી રીતે લખાય? A. ____________

Q5) V, X, XV, XX, XXV ? A. ____________

Q6) I, V, X, L, C ? A. ____________

Q7) XX, XL, LX, LXXX ? A. ____________

Q8) XXII, LIV, LXIX, XLIV, XC ને ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવતાં વચ્ચે કયો અંક આવે? A. ____________

Q9) L, C, V, M, I ચડતા ક્રમમાં ગોઠવો. A. ____________

Q10) V : XXV :: X ? A. ____________

નોંધ: વાંચન દરમિયાન જો કોઈ મૂંઝવણ અનુભવો તો Help2Other® Application માં આપેલ 'Ask Your Question' સગવડ દ્વારા કોઈ પણ પ્રશ્નનો ફોટો આપ વિષય નિષ્ણાતને મોકલીને તેનું Solution મેળવી શકો છો.

ANSWERS

(1) XXXIX **(2) XLIX** **(3) 24** **(4) 59** **(5) XXX**
(6) D **(7) C** **(8) LIV** **(9) I, V, L, C, M** **(10) C**

CHAPTER 2

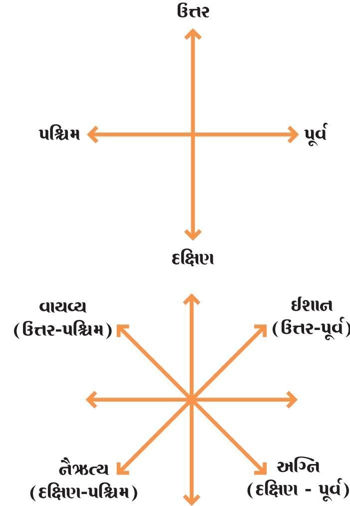
Direction Sense (દિશા સૂઝ)

2.1 પ્રસ્તાવના

આ પ્રકારના પ્રશ્નોમાં વિદ્યાર્થીની દિશા સૂચકતાં ચકાસતાં સામાન્ય તાર્કિક પ્રશ્નો પૂછાય છે.
દિશાના પ્રશ્નોને Solve કરવા માટે ધ્યાનમાં રાખવા જેવી કેટલીક બાબતો.

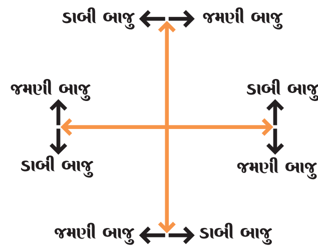
આકૃતિ બનાવતાં,
- ↑ ઉપરની દિશા - ઉત્તર
- ↓ નીચેની દિશા - દક્ષિણ
- → જમણી બાજુ - પૂર્વ
- ← ડાબી બાજુ - પશ્ચિમ

- આ ચાર દિશા ઉપરાંત ચાર ખૂણાઓ પણ ધ્યાનમાં રાખવા

2.2 ડાબો-જમણો 'વળાંક'

આ પ્રકરણમાં સૌથી મહત્વની બાબત ડાબો-જમણો 'વળાંક' છે.

→ જમણી બાજુ - ઘડિયાળની દિશા તરફ

← ડાબી બાજુ - ઘડિયાળની વિરુદ્ધ દિશા તરફ

2.3 આકૃતિ બનાવવાની રીત

5 'Starting Point' ને અલગ દર્શાવવું

2.4 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

જીગો 5 km પૂર્વ દિશામાં ચાલી ત્યાંથી જમણી બાજુ વળીને 2 km ચાલે છે ત્યાંથી ફરી જમણી બાજુ વળીને 7 km ચાલે છે અને અંતે જીગો જમણી બાજુ વળીને 2 km ચાલે છે તો,

1. આ વ્યક્તિનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે ?
2. આ વ્યક્તિ મૂળ-સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે ?
3. આ વ્યક્તિ મૂળ-સ્થાનેથી કેટલો દૂર હશે ?

2.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

કોઈ વ્યક્તિ પૂર્વ દિશામાં 5 km ચાલી જમણી બાજુ વળી 5 km ચાલી ફરી જમણી બાજુ વળી અંતે 5 km ચાલે છે, તો હવે

1. આ વ્યક્તિનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે ?
2. આ વ્યક્તિ મૂળ-સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે ?
3. આ વ્યક્તિ મૂળ-સ્થાનેથી કેટલો દૂર હશે ?

2.6 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

નમિતા પશ્ચિમ તરફ 14 મીટર ચાલીને તેની જમણી બાજુ વળાંક લઇ 14 મીટર ચાલે છે અને પછી ડાબી તરફ 10 મીટર ચાલે છે. તો તે તેના પ્રારંભિક સ્થાનથી ઓછામાં ઓછા કેટલા મીટર અંતરે છે ? (Senior Clerk - 2017)

(A) 10 મીટર (B) 24 મીટર (C) 28 મીટર (D) 38 મીટર

2.7 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

તમે ઉત્તર તરફ જઇ, જમણે વળી, પછી ફરી જમણે વળીને ડાબી તરફ વાળો છો તો હવે તમે કઈ દિશા તરફ મોં કરીને ઉભા છો? (PSI - 2017)

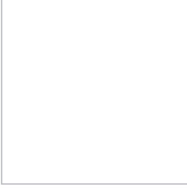
(A) ઉત્તર (B) દક્ષિણ (C) પૂર્વ (D) પશ્ચિમ

2.8 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 5)

રોહન ઉત્તર તરફ 3 km નું અંતર ચાલે છે, પછી ડાબે વળીને 2 km નું અંતર ચાલે છે. ત્યાંથી ફરી ડાબે વળીને 3 km ચાલે છે. આ બિંદુએથી તે ડાબે વળીને 3 km ચાલે છે. તો રોહન હવે તેના પ્રારંભિક બિંદુથી કેટલો દૂર હશે? (PSI - 2017)

(A) 1 કિ.મી. (B) 2 કિ.મી. (C) 3 કિ.મી. (D) 5 કિ.મી.

2.9 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 6)

સુધા સૂર્યોદયની દિશામાં 200 મીટર ચાલે છે ત્યારબાદ તે પોતાની ડાબી તરફ વળી 150 મીટર ચાલે છે પછી તે પોતાની જમણી તરફ વળીને 250 મીટર ચાલે છે છેલ્લે તે ફરી પોતાની જમણી તરફ વળી 150 મીટર ચાલી રોકાઈ જાય છે. તો તે શરૂઆતના બિંદુએથી કેટલી દૂર હશે? (GPSC Class 1/2 - 2018)

(A) 450 મીટર (B) 550 મીટર (C) 750 મીટર (D) આ પૈકી એક પણ નહીં

2.10 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 7)

જીગો સૂર્યોદયની વિરૂધ્ધ દિશામાં 3 km ચાલે છે, જીગો ત્યાંથી દક્ષિણ દિશામાં 2 km ચાલે છે ત્યાંથી જીગો સૂર્યોદય તરફ 7 km ચાલે છે, હવે જીગો ધ્રુવના તારાની દિશામાં 6 km ચાલે છે ત્યાંથી જીગો પશ્ચિમ દિશામાં 4 km ચાલીને ઉભો રહે છે. તો,

1. જીગાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?
2. જીગલો મૂળ - સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
3. જીગો મારો મૂળ - સ્થાનેથી કેટલો દૂર હશે?

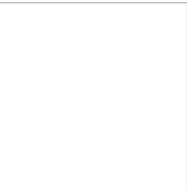
2.11 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 8)

જીગો દક્ષિણ દિશામાં 5 km ચાલી પૂર્વ દિશામાં 3 km ચાલે છે, ત્યાંથી જીગો ફરી ડાબી બાજુ વળીને 3 km ચાલી જમણી બાજુ વળીને 1 km ચાલે છે, ત્યાંથી ડાબી બાજુ વળીને 2 km કિમી ચાલી અંતે ડાબી બાજુ વળીને 3 km ચાલે છે તો,

1. જીગાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?
2. જીગલો મૂળ - સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
3. જીગો મારો મૂળ - સ્થાનેથી કેટલો દૂર હશે?

2.12 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 9)

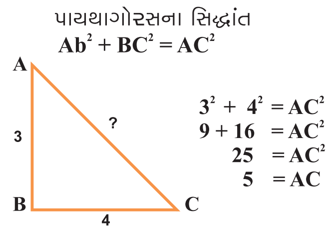
અમિત પૂર્વ તરફ 30 મીટર ચાલી, જમણે વળીને 40 મીટર ચાલે છે, પછી ડાબે વળીને 30 મીટર ચાલે છે, તો અમિત તેના પ્રારંભિક બિંદુએથી કઈ દિશામાં હશે? (PSI - 2017)

(A) દક્ષિણ (B) દક્ષિણ-પશ્ચિમ (C) દક્ષિણ-પૂર્વ (D) ઉત્તર-પૂર્વ

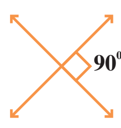
2.13 'પાયથાગોરસનો સિદ્ધાંત'

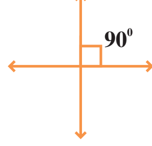
જીગો દક્ષિણ દિશામાં 3 km ચાલી ડાબી બાજુ વળીને 4 km ચાલે છે. તો,

1. જીગાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?
2. જીગલો મૂળ - સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
3. જીગો મારો મૂળ - સ્થાનેથી કેટલો દૂર હશે?

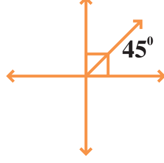
2.14 ડિગ્રી (ભાગ - 1)

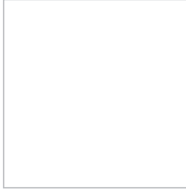
- બે મુખ્ય દિશાઓ 90^0 નો ખૂણો બનાવે છે

2.15 ડિગ્રી (ભાગ - 2)

- મુખ્ય દિશા અને વચ્ચેની દિશાઓ (ગૌણ દિશાઓ/ખૂણાઓ) 45^0 નો ખૂણો બનાવે છે

2.16 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 10)

જીગો પૂર્વ દિશામાં 3 km ચાલી 90^0 જમણી બાજુ ફરી 5 km ચાલે છે, ત્યાંથી 180^0 ફરી 8 કિ.મી. ચાલે છે, ત્યાંથી જીગો જમણી બાજુ ફરીને 3 km ચાલે છે, ત્યાંથી જીગો 360^0 ફરીને 2 km ચાલે છે, ત્યાંથી જીગો 90^0 ડાબી બાજુ વળીને 3 km ચાલે છે. તો,

1. જીગાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?
2. જીગલો મૂળ - સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
3. જીગો મારો મૂળ - સ્થાનેથી કેટલો દૂર હશે?

2.17 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 11)

જીગો સૂર્યોદય સમયે સૂર્ય તરફ મોં કરીને ઉભો છે ,ત્યાંથી જીગો ડાબી બાજુ 90^0 ફરી, ત્યાંથી 180^0 ફરી, જમણી બાજુ 135^0 ફરી, ત્યાંથી 90^0 ડાબી બાજુ ફરીને ઉભો રહે, તો જીગાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?

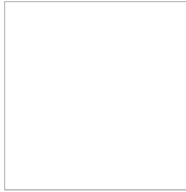
(A) નૈઋત્ય (B) ઇશાન (C) પશ્ચિમ (D) ઉત્તર

2.18 પડછાયો

સૂર્યોદય સમયે જીગાનો પડછાયો જીગાની જમણી બાજુ પડતો હોય તો જીગાનું મોં કઈ દિશા તરફ હોય ?

નોંધ: પડછાયો હંમેશા સૂર્યની વિરૂદ્ધ દિશામાં જ પડે.

2.19 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 12)

સૂર્યાસ્ત સમયે જીગો જુએ છે કે બકાનો પડછાયો તેની જમણી બાજુ પડે છે, જીગો અને બકો એકબીજાની વિરૂદ્ધ દિશામાં છે તો બકાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે ?

DIRECTION SENSE

1 લાલુ પ્રસાદ એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે ચાલવાનું શરૂ કરે છે. સૌ પ્રથમ પૂર્વ દિશા તરફ 5 km ચાલીને ડાબી બાજુ વળીને 5 km ચાલી ડાબી બાજુ વળી ફરી 5 km ચાલે છે. તો હવે લાલુ પ્રસાદ તેના મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતર દૂર હશે?
(A) 10 km (B) 15 km (C) 5 km (D) 0 km

2 ભૂરો એક દિવસ દક્ષિણ દિશા તરફ 10 km ચાલે છે, ત્યારબાદ જમણી બાજુ વળીને 5 km ચાલે છે, ફરી 10 km જમણી બાજુ વળીને ચાલે છે અંતે ભૂરો ડાબી બાજુ વળીને 10 km ચાલે છે તો ભૂરો મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશામાં અને કેટલો દૂર હશે?
(A) પશ્ચિમ - 5 km (B) પશ્ચિમ - 15 km (C) પૂર્વ - 5 km (D) પૂર્વ - 15 km

3 કૈલાશ મૂળ સ્થાન પરથી પૂર્વ દિશા તરફ 25 km ચાલે છે ત્યારબાદ ડાબી બાજુ વળીને 30 km ચાલે છે, ફરી જમણી બાજુ વળીને 25 km ચાલે છે ત્યારબાદ જમણી બાજુ વળીને 55 km ચાલે છે, અને અંતે જમણી બાજુ વળીને 40 km ચાલે છે, તો કૈલાશ મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
(A) અગ્નિ (B) દક્ષિણ (C) પૂર્વ (D) વાયવ્ય

4 હિરેન દક્ષિણ દિશા તરફ 3 km ચાલીને જમણી બાજુ વળીને 4 km ચાલે છે તો હિરેન મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશામાં અને કેટલો દૂર હશે?
(A) નૈઋત્ય - 7 km (B) દક્ષિણ - 7 km (C) નૈઋત્ય - 5 km (D) નૈઋત્ય - 12 km

5 કૃણાલ 10 km ઉત્તર તરફ ચાલે છે, ત્યારબાદ 6 km દક્ષિણ તરફ ચાલે છે અને પછી 3 km પૂર્વ તરફ ચાલે છે તો કૃણાલ તેના મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશામાં અને કેટલા અંતરે દૂર હશે?
(A) ઈશાન - 5 km (B) ઉત્તર - 19 km (C) ઈશાન - 19 km (D) પૂર્વ - 5 km

6 તમે ઉત્તર દિશા તરફ જાઓ અને ડાબી બાજુ વળી ફરી ડાબી બાજુ વળી અંતે જમણી બાજુ વળીને ઊભા રહો તો તમારો મોં કઈ દિશા તરફ હશે?
(A) ઉત્તર (B) પશ્ચિમ (C) ઈશાન (D) પૂર્વ

7 મહેશ ઉત્તર દિશા તરફ ચાલવાનું શરૂ કરે છે, થોડું આગળ ચાલી ડાબી બાજુ વળી ફરી જમણી બાજુ વળીને જમણી બાજુ વળીને ઉભો રહે છે તો મહેશનું મોં કઈ દિશામાં હશે?
(A) પૂર્વ (B) પશ્ચિમ (C) ઉત્તર (D) દક્ષિણ

8 સૂર્યોદય સમયે પ્રશાંતનો પડછાયો તેની ડાબી બાજુ પડે છે, તો પ્રશાંત કઈ દિશા તરફ મોં રાખીને ઉભો હશે?
(A) પશ્ચિમ (B) ઉત્તર (C) અગ્નિ (D) દક્ષિણ

9 શ્રી હિટલર એકવાર ચાલવાનુ શરૂ કરી, ડાબી બાજુ વળી, પછી જમણી બાજુ વળી, ફરી જમણી બાજુ વળી, ડાબી બાજુ વળી, અંતે જમણી બાજુ વળીને ઊભો રહે ત્યારે જો તેમનું મોં પશ્ચિમ દિશા તરફ હોય તો શ્રી હિટલરે કઈ દિશા તરફ ચાલવાની શરૂઆત કરી હશે?
(A) દક્ષિણ (B) પશ્ચિમ (C) પૂર્વ (D) ઉત્તર

10 રોહન ઉત્તર તરફ ચાલવાનું શરૂ કરે છે તે 3 km ચાલીને ડાબી બાજુ વળીને ફરી 2 km ચાલે છે, ત્યારબાદ ડાબી બાજુ 90° ફરીને 3 km ચાલે છે અંતે રોહન 90° ડાબી બાજુ વાળીને 3 km ચાલે છે તો તે મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતરે અને કઈ દિશામાં હશે?
(A) મૂળ સ્થાને (B) પશ્ચિમ - 5 km (C) પૂર્વ - 1 km (D) પૂર્વ - 3 km

11 જીગો સૂર્યોદય તરફ 10 km ચાલીને ડાબી બાજુ વળીને 5 km ચાલે છે, ત્યારબાદ પૂર્વ દિશામાં 6 km ચાલે છે પછી દક્ષિણ દિશામાં 5 km ચાલીને સૂર્યાસ્ત બાજુ 3 km ચાલે છે તો જીગો મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતરે હશે?
(A) 19 km (B) 13 km (C) 16 km (D) 21 km

12 મગન સૂર્યાસ્તની વિરૂદ્ધ દિશામાં ચાલવાનું શરૂ કરે છે. 100 km ચાલ્યા બાદ જમણી બાજુ વળી 60 km ચાલે છે ત્યારબાદ 180° ફરીને ફરીથી 60 km ચાલે છે અને ત્યારબાદ ડાબી બાજુ વળીને 120 km ચાલે છે તો મગન મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશામાં અને કેટલો દૂર હશે?
(A) પશ્ચિમ - 20 km (B) પૂર્વ - 20 km (C) પૂર્વ - 220 km (D) દક્ષિણ - 180 km

13 સુમન ઘરેથી ગાડી લઈને ઑફિસ જવા નીકળે છે તે 15 km ઉત્તર તરફ જઈને ડાબી બાજુ વળે છે, ત્યારબાદ 10 km ચાલે છે ત્યારબાદ દક્ષિણ દિશા તરફ 5 km ચાલે છે, ત્યારબાદ ડાબી બાજુ વળીને 8 km ચાલે છે અંતે દક્ષિણ દિશા તરફ 10 km ચાલી ઓફિસ પર પહોંચે છે, તો સુમનની ઓફિસ તેના ઘરથી કેટલી દૂર અને કઈ દિશામાં હશે?
(A) પૂર્વ - 3 km (B) પૂર્વ - 18 km (C) પશ્ચિમ - 18 km (D) પશ્ચિમ - 2 km

14 એક વ્યક્તિનું બાળક ખોવાઈ જાય છે તે વ્યક્તિ તેના બાળકની શોધમાં 90 મીટર પૂર્વ તરફ જઈને જમણી બાજુ વળીને 20 મીટર ચાલીને જમણી બાજુ વળીને 30 મીટર ચાલે છે. અંતે તે જમણી બાજુ વળીને 100 મીટર ચાલે છે અને તેનું બાળક મળી જાય છે, તો તે બાળક ઘરેથી કેટલું દૂર અને કઈ દિશામાં હતું?
(A) 100 mtr - ઈશાન (B) 100 mtr - પૂર્વ (C) 80 mtr - ઉત્તર (D) 140 mtr - પૂર્વ

15 જીગો સૂર્યાસ્તની વિરૂદ્ધ દિશામાં 6 km ચાલી ડાબી બાજુ વળી 8 km ચાલી ઊભો રહે છે તો હવે જીગો મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશામાં અને કેટલા અંતરે હશે?
(A) ઈશાન - 10 km (B) અગ્નિ - 10 km (C) ઉત્તર - 14 km (D) ઈશાન - 14 km

Self Practice

16 ભુરિયો દક્ષિણ તરફ 5 km ચાલી પૂર્વ તરફ અમુક અંતર કાપે છે. મુસાફરીના અંતે ભુરિયો મૂળ સ્થાનેથી 13 km ના અંતરે હોય તો ભુરાએ પૂર્વ તરફ કેટલા કિ.મી.નું અંતર કાપ્યું હોય?

(A) 13 km (B) 18 km (C) 8 km (D) 12 km

17 એક વ્યક્તિ વાયવ્ય દિશા તરફ મોં કરીને ઊભો છે, તે 90° જમણી તરફ વળી, 180° ફરી અંતે 45° ડાબી બાજુ ફરે છે તો હવે તે વ્યક્તિનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?

(A) દક્ષિણ (B) અગ્નિ (C) નૈઋત્ય (D) પશ્ચિમ

18 ધવલ તેના મૂળ સ્થાનેથી ઉત્તર દિશામાં 3 km ચાલી જમણી બાજુ વળી 8 km ચાલી ડાબી બાજુ વળી 3 km ચાલી ઊભો રહે છે તો,

(1) ધવલનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે? (2) તે મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
(3) તે મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતરે હશે ?

19 જીગો 20 km સૂર્યોદય તરફ ચાલી ડાબી બાજુ 90° વળી 7 km ચાલી 90° ડાબી બાજુ વળી 12 km ચાલી અંતે દક્ષિણ દિશામાં 7 km ચાલી ડાબી બાજુ ફરી ઊભો રહે છે તો,

(1) જીગાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે? (2) તે મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
(3) તે મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતરે હશે ?

20 ભૂરો પૂર્વ દિશામાં 5 km ચાલી જમણી બાજુ 90° વળી 6 km ચાલી 180° ફરી 9 km ચાલે છે, અંતે ડાબી બાજુ 90° વળી 5 km ચાલી ઊભો રહે છે તો,

(1) ભૂરાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે? (2) તે મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
(3) તે મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતરે હશે ?

21 બકો નૈઋત્ય દિશામાં 4 km ચાલી પૂર્વ દિશામાં 7 km ચાલી 45° ડાબી બાજુ વળી 4 km ચાલી ઊભો રહે છે, તો

(1) બકાનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે? (2) તે મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
(3) તે મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતરે હશે ?

22 જીગો પશ્ચિમ દિશા તરફ મોં રાખીન ઊભો છે, જો તે 150° જમણી તરફ ફરી 105° ડાબી તરફ ફરે છે તો હવે તેનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?

(A) ઈશાન (B) ઉત્તર (C) પૂર્વ (D) વાયવ્ય

નોંધ: વાંચન દરમિયાન જો કોઈ મૂંઝવણ અનુભવો તો H2O Help2Other® Application માં આપેલ 'Ask Your Question' સગવડ દ્વારા કોઈ પણ પ્રશ્નનો ફોટો આપ વિષય નિષ્ણાતને મોકલીને તેનું Solution મેળવી શકો છો.

23 બાબા રામદેવ સૂર્યોદય સમયે શિર્ષાસન કરે છે તો તેમનો પડછાયો તેમની જમણી બાજુ પડે છે તો શિર્ષાસનની મુદ્રામાં તેમનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?

(A) દક્ષિણ (B) ઉત્તર (C) પશ્ચિમ D) પૂર્વ

24 અજીત બિંદુ A થી ઉત્તર તરફ 8 km ચાલી બિંદુ B પર પહોંચે છે, ત્યારબાદ જમણી બાજુ વળીને 7 km ચાલી બિંદુ C પર પહોંચે છે, ત્યાંથી જમણી બાજુ વળી 5 km ચાલી બિંદુ D પર પહોંચી ફરી જમણી બાજુ વળીને 7 km ચાલી બિંદુ ઈ પર પહોંચે છે, અંતે જમણી બાજુ વળીને 3 km ચાલી બિંદુ F પર પહોંચે છે, તો બિંદુ F અને B વચ્ચે કેટલું અંતર હશે?

(A) 2 km (B) 5 km (C) 8 km (D) 3 km

25 લાદેન પૂર્વ દિશા તરફ ચાલવાનું શરૂ કરી, જમણી બાજુ વળતાં પહેલાં 4 km ચાલે છે, ત્યારબાદ ફરી જમણી બાજુ વળતા પહેલા 6 km ચાલે છે, ફરી એકવાર જમણી બાજુ વળતા પહેલા 4 km ચાલી, અંતે 1 km ચાલી ઉભો રહે છે તો?

(૧) લાદેનનું મોં કઈ દિશા તરફ હશે?
(૨) તે મૂળ સ્થાનેથી કઈ દિશા તરફ હશે?
(૩) તે મૂળ સ્થાનેથી કેટલા અંતરે હશે ?

26 અક્ષય P સ્થાન પરથી શરૂ કરી દક્ષિણ દિશામાં 5 km ચાલી ડાબી બાજુ વળી 2 km ચાલી, Q બિંદુ પર પહોંચે છે. ત્યારબાદ ડાબી બાજુ વળી 3 km ચાલી ફરી જમણી બાજુ વળી 1 km ચાલી R બિંદુ પર પહોચે છે. ત્યાંથી ડાબી બાજુ વળી, 2 km ચાલી, S બિંદુ પર પહોંચે છે. અંતે તે ડાબી બાજુ વળી 2 km ચાલીને બિંદુ પર ઉભો રહે છે.

(૧) જો અક્ષય બિંદુ પરથી દક્ષિણ દિશામાં ૨ lk ચાલી, ડાબી બાજુ ફરે છે, તો તેનું મોં ક્યા બિંદુ સામે હશે?
(૨) બિંદુ એ બિંદુઁ થી કઈ દિશામાં અને કેટલા અંતરે છે?

ANSWERS

(1) C	(2) B	(3) A	(4) C	(5) A	(6) B	(7) A
(8) B	(9) A	(10) C	(11) B	(12) A	(13) D	(14) A

(15) A (16) D (17) A (18) Q1. ઉત્તર Q2. ઇશાન Q3. 10 km

(19) Q1. પૂર્વ Q2. પૂર્વ Q3. 8 km (20) Q1. પશ્ચિમ Q2. ઉત્તર Q3. 3 km

(21) Q1. ઇશાન Q2. પૂર્વ Q3. 7 km (22) D (23) B (24) A

(25) Q1. ઉત્તર Q2. દક્ષીણ Q3. 5 km (26) Q1. R Q2. પૂર્વ - 1 km

● Solutions ●

1 5 km

2 પશ્ચિમ - 15 km

4 અગ્નિ

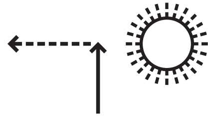
3 નૈઋત્ય - 5 km

5 ઇશાન - 5 km

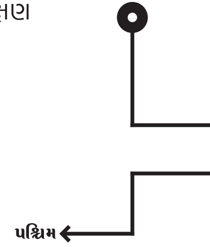
6 પશ્ચિમ

7 પૂર્વ

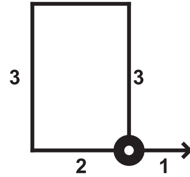
8 ઉત્તર

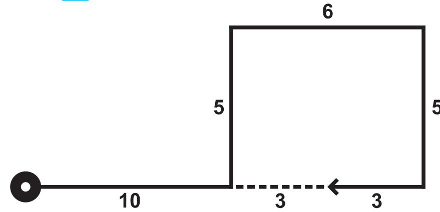
9 દક્ષિણ

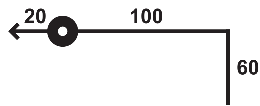
10 1 km - પૂર્વ

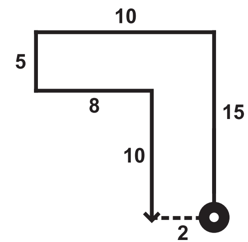
11 13 km

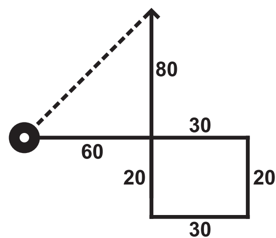
12 પશ્ચિમ - 20 km

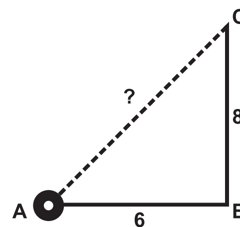
13 2 km - પશ્ચિમ

14 ઈશાન - 100 m

15 ઇશાન - 10 km

$AB^2 + BC^2 = AC^2$

$6^2 + 8^2 = AC^2$

$36 + 64 = AC^2$

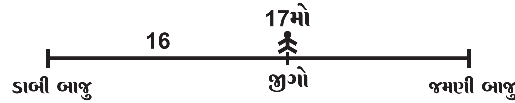
$100 = AC^2$

$10 = AC$

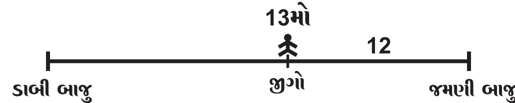
CHAPTER 3
Rank(ક્રમ)

3.1 પ્રસ્તાવના

- આ પ્રકરણ આધારિત આડી હરોળ તેમજ ઊભી હરોળને સંબંધિત ક્રમ આધારિત પ્રશ્નો પૂછાય છે.
- જ્યારે એવું કહેવામાં આવે છે કે જીગો ડાબેથી 17 મા ક્રમે છે ત્યારે એક સામાન્ય વાત સમજવી કે આ હરોળમાં જીગાની ડાબી બાજુએ 16 વ્યક્તિઓ બેઠા હોય.

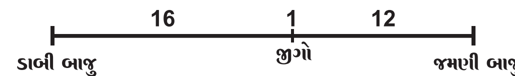

- ઉપરોક્ત સૂચના મુજબ જમણેથી પણ આપી શકે છે.
  - જીગાનો ક્રમ જમણેથી 13 મો છે. તો,

3.2 Type - A

- એક આડી હરોળમાં જો તમારો ક્રમ બંને બાજુએથી 13 મો હોય તો આડી હરોળમાં કુલ કેટલા વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હોય? (Constable-2015)
- એક આડી હરોળમાં જીગાનો ક્રમ ડાબેથી 17 મો અને જમણેથી 13 મો હોય તો આડી હરોળમાં કુલ કેટલા વ્યક્તિઓ બેઠા હોય?

કુલ સંખ્યા → 16 + 1 + 12 = 29

3.3 Type - B

- એક આડી હરોળમાં કુલ 40 વિદ્યાર્થીઓ બેઠા છે. મોહન જમણેથી 14 મો બેઠો છે. તો મોહનનો ડાબેથી ક્રમ શોધો. (Multi-tasking Staff - 2017)

- એક આડી હરોળમાં કુલ 20 વિદ્યાર્થીઓ બેઠા છે. જો જીગાનો ક્રમ ડાબેથી 13મો હોય તો જમણેથી કેટલામો હોય?

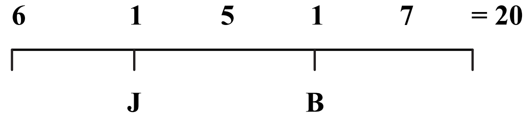
જીગાની ડાબી બાજુ 12 વ્યક્તિઓ બેઠા છે અને જીગો પોતે એમ 13 વ્યક્તિઓ બેસેલા છે, તો કુલ 20 માંથી બેસી ગયેલ 13 વ્યક્તિઓ બાદ કરતાં વધેલી 7 વ્યક્તિઓ જીગાની જમણી બાજુએ બેસેલા હોય.

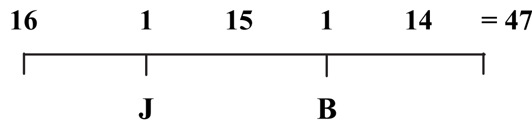
આમ, જમણી બાજુથી ગણતાં જીગાનો ક્રમ જમણેથી 8મો થાય.

3.4 Type - C

એક આડી હરોળમાં જીગાનો ક્રમ ડાબેથી 7મો છે અને બકાનો ક્રમ જમણેથી 8મો છે. જો આ આડી હરોળમાં કુલ 20 વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હોય તો જીગા અને બકાની વચ્ચે કેટલા વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હોય ?

એક આડી હરોળમાં જીગાનો ક્રમ ડાબેથી 17મો છે અને બકાનો ક્રમ જમણેથી 15મો છે. જો આ આડી હરોળમાં કુલ 47 વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હોય તો જીગા અને બકાની વચ્ચે કેટલા વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હોય ?

2 એક આડી હારમાં હિરેનનો ક્રમ ડાબી બાજુએથી 18 મો છે અને જમણી બાજુએથી 7મો ક્રમ છે તો હારમાં કુલ કેટલા વ્યક્તિઓ હશે?
(A) 24 (B) 23 (C) 21 (D) 22

3 સુરેખાનું સ્થાન ડાબેથી તેમજ જમણેથી 17મું છે તો હારમાં કુલ કેટલા વ્યક્તિઓ હશે?
(A) 32 (B) 31 (C) 33 (D) 34

4 જીગાનું સ્થાન પોતાના વર્ગમાં ઉપરથી 4મું અને નીચેથી 41મું છે. તો વર્ગમાં કુલ કેટલા વિદ્યાર્થી છે?
(A) 43 (B) 46 (C) 45 (D) 44

5 વિદ્યાર્થીઓની એક હરોળમાં જીગાનું સ્થાન ડાબી બાજુથી 7મું અને બકાનું સ્થાન તે જ હરોળમાં જમણી બાજુથી 10 મું છે. તે બંને વચ્ચે 7 વિદ્યાર્થી છે. તો તે હરોળમાં કેટલા વિદ્યાર્થી છે?
(A) 21 (B) 24 (C) 23 (D) 22

6 છોકરીઓની એક લાઈનમાં જીગી બંને છેડેથી 11મા સ્થાને છે. તો તે લાઈનમાં કેટલી છોકરીઓ હશે?
(A) 20 (B) 22 (C) 21 (D) 19

7 જીગો અને ભૂરો એક હરોળમાં ક્રમશઃ ડાબી બાજુથી 7મા અને જમણી બાજુથી 13મા સ્થાને છે. વર્ગમાં કુલ 26 વિદ્યાર્થીઓ છે, તો જીગાનું સ્થાન જમણી બાજુથી કેટલામું હશે?
(A) 19 (B) 20 (C) 21 (D) 22

8 30 વિદ્યાર્થીઓની એક આડી હારમાં જીગાનો ક્રમ ડાબેથી 12મો હોય તો જમણી બાજુએથી તેનો ક્રમ શોધો.
(A) 18 (B) 17 (C) 20 (D) 19

9 150 વિદ્યાર્થીઓના નામની યાદીમાં બકાનું નામ ઉપરથી 65મું છે તો નીચેથી બકાનો ક્રમ શોધો.
(A) 85 (B) 86 (C) 87 (D) 84

10 33 વિદ્યાર્થીઓની એક આડી હરોળમાં મહેશનો ક્રમ જમણી બાજુએથી 18મો હોય તો ડાબી બાજુએથી તેનો ક્રમ શોધો.
(A) 16 (B) 15 (C) 18 (D) 19

11 એક ટુકડીમાં મારી આગળ 13 લોકો ચાલે છે અને મારી પાછળ 17 લોકો ચાલે છે તો ટુકડીના સભ્યોની સંખ્યા શોધો.
(A) 30 (B) 31 (C) 29 (D) 32

ANSWERS

(1) A (2) A (3) C (4) D (5) B (6) C (7) B (8) D (9) B (10) A (11) B

3.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

એક આડી હરોળમાં જીગાનો ક્રમ ડાબેથી 7 મો છે અને બકાનો ક્રમ જમણેથી 13મો છે, જો આડી હરોળમાં કુલ 26 વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હોય તો જીગાનો જમણેથી ક્રમ શોધો.

3.6 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

એક પરીક્ષામાં સફળ થયેલ વિદ્યાર્થીઓની યાદીમાં મહેશનો ક્રમ ઉપરથી 17મો છે અને નીચેથી 33 મો છે. 6 વિદ્યાર્થીઓ નાપાસ થયા અને 5 વિદ્યાર્થીઓ ગેરહાજર હોય તો ક્લાસની કુલ સંખ્યા કેટલી ?

3.7 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

છોકરીઓની એક લાઈનમાં જયા ડાબેથી 8મા સ્થાને છે અને દયા જમણી બાજુએથી 18 મા સ્થાને છે. જો જયા અને દયા એકબીજાના સ્થાન બદલે તો જયા ડાબેથી 14 મા સ્થાને આવે તો આ આડી હરોળમાં કુલ કેટલી છોકરીઓ બેઠી હશે?

3.8 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

એક આડી હરોળમાં રાધા ડાબેથી 7 મી અને સીતા જમણેથી 4 થી બેઠી છે. જો રાધા અને સીતા બંને એકબીજાના સ્થાન બદલે તો રાધા ડાબેથી 14 મા સ્થાને આવે તો સીતાનું જમણેથી સ્થાન કયુ હશે? (CTO-2017)

3.9 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 5)

એક ક્લાસના 45 વિદ્યાર્થીઓમાંથી મહેશ 20 મા ક્રમે પાસ થાય છે. જો વર્ગમાં 2 વિદ્યાર્થીઓ ઉમેરવામાં આવે તો તેનો ક્રમ 1 પાછળ જાય છે. તો મહેશનો છેલ્લેથી ક્રમ કેટલામો હશે? (GPSC CLASS-2)

Exercise

1. એક હારમાં A નો ક્રમ ઉપરથી 15 મો છે અને નીચેની બાજુએથી 17 મો છે. તો હારમાં કુલ કેટલા વ્યક્તિઓ હશે?

(A) 31 (B) 30 (C) 29 (D) 32

Self Practice

12 એક પરીક્ષામાં સફળ થયેલા વિદ્યાર્થીઓની યાદીમાં મહેશનો ક્રમ ઉપરથી 17મો અને નીચેથી 33મો છે. 6 વિદ્યાર્થીઓ નાપાસ થયા અને 5 વિદ્યાર્થીઓ ગેરહાજર હતા. તો ક્લાસના કુલ વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા શોધો.
(A) 49 (B) 60 (C) 55 (D) 54

13 એક આડી હરોળમાં કુલ 15 વિદ્યાર્થીઓ બેઠા છે. Aનું સ્થાન ડાબેથી 10મું અને Bનું સ્થાન જમણેથી 9મું છે તો A અને B વચ્ચે કેટલા વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હશે?
(A) 4 (B) 3 (C) 2 (D) 5

14 20 વિદ્યાર્થીઓની એક ઊભી હરોળમાં મુન્નાનો ક્રમ આગળથી 15મો છે અને ચકાનો ક્રમ પાછળથી 15મો છે તો તેમની વચ્ચે કુલ કેટલા વિદ્યાર્થીઓ બેઠા હશે?
(A) 8 (B) 10 (C) 2 (D) 6

15 છોકરીઓની એક લાઈનમાં જયા ડાબી બાજુએથી 8મા સ્થાને છે જ્યારે દયા જમણી બાજુએથી 18મા સ્થાને છે. જો તેઓ પોતાના સ્થાન બદલે તો જયા ડાબી બાજુએથી 14મા સ્થાન પર આવે તો આ લાઈનમાં કુલ કેટલી છોકરીઓ હશે?
(A) 29 (B) 31 (C) 24 (D) 26

16 એક આડી હરોળમાં બાઘો અને જેઠાલાલના ક્રમ અનુક્રમે ડાબી બાજુએથી 17મો અને જમણી બાજુએથી 17મો છે. જો બંને જણા એકબીજાનું સ્થાન બદલે તો જેઠાલાલ જમણેથી 20મા સ્થાન પર આવે. તો હરોળમાં કુલ કેટલી વ્યક્તિઓ હશે?
(A) 38 (B) 26 (C) 36 (D) 38

17 23 છોકરીઓ એકબીજાની પાછળ ઊભી છે. સીતા હારની શરૂઆતથી ચોથા સ્થાને છે. દીપાલીનું સ્થાન સીતાથી 7 સ્થાન પાછળ છે, તો દીપાલી છેડેથી કેટલામા નંબરે છે?
(A) 10 (B) 13 (C) 4 (D) 7

18 બાળકોની એક લાઈનમાં ભૂરો ડાબી બાજુથી 5મા સ્થાને છે અને જીગો જમણી બાજુથી 12મા સ્થાને છે. જીગો એ ભૂરા તરફ 3 સ્થાન શિફ્ટ કરે છે, તો તે ડાબી બાજુથી દસમો આવે છે. તો તે લાઈનમાં કેટલા બાળકો છે?
(A) 26 (B) 23 (C) 24 (D) 25

19 એક પરીક્ષામાં પાસ થયેલ વિદ્યાર્થીઓની યાદીમાં દિવ્યાંગનું સ્થાન ઉપરથી 13મું અને નીચેથી 19મું છે. આ પરીક્ષામાં 13 વિદ્યાર્થીઓ નાપાસ થયા અને 16 વિદ્યાર્થીઓ ગેરહાજર રહ્યા. તો ક્લાસમાં કુલ વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા કેટલી?
(A) 31 (B) 60 (C) 43 (D) 47

20 એક આડી હરોળમાં કુલ ૨૧ વિદ્યાર્થીઓ બેઠા છે, જીગાનો ક્રમ ડાબેથી ૯મો છે, જ્યારે બકાનો ક્રમ જમણેથી ૭મો છે. જ્યારે ભૂરો આ બંનેની બિલકુલ વચ્ચે બેઠો છે તો ભૂરિયો ડાબી બાજુથી કેટલામો હશે?
(A) 18 (B) 16 (C) 14 (D) 12

ANSWERS (12) B (13) C (14) A (15) B (16) C (17) B (18) C (19) B (20) D

નોંધ: વાંચન દરમિયાન જો કોઈ મૂંઝવણ અનુભવો તો H2O Help2Other® Application માં આપેલ 'Ask Your Question' સગવડ દ્વારા કોઈ પણ પ્રશ્નનો ફોટો આપ વિષય નિષ્ણાતને મોકલીને તેનું Solution મેળવી શકો છો.

Solutions

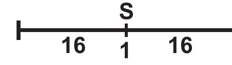
1. 14 + 1 + 16 = 31

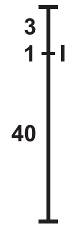
2. 17 + 1 + 6 = 24

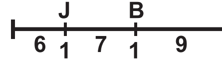
3. 16 + 1 + 16 = 33

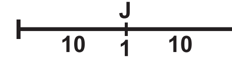
4. 40 + 1 + 3 = 44

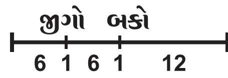
5. 6 + 1 + 7 + 1 + 9 = 24

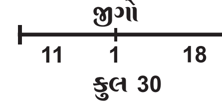
6. 10 + 1 + 10 = 21

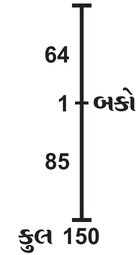
7. જીગાનું સ્થાન જમણી બાજુથી 20મું હોય

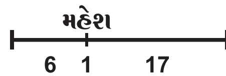
8. જીગાનો ક્રમ જમણી બાજુથી 19મો હોય

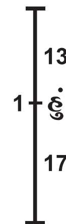
9. બકાનો ક્રમ નીચેથી 86મો હોય

10. મહેશનો ક્રમ ડાબી બાજુથી 16મો હોય

11. 13 + 1 + 17 = 31

CHAPTER 4

Number Series (સંખ્યા શ્રેણી)

4.1 પ્રસ્તાવના

- આ પ્રકારનાં પ્રશ્નોમાં સંખ્યાઓની એક શ્રેણી આપેલી હોય છે કે જેમાં કોઈ ચોક્કસ પ્રકારનાં તાર્કિક ફેરફારો થતા હોય છે, આ તર્કને અનુસરી શ્રેણીમા ક્રમાનુસાર કયો અંક આવશે તે નક્કી કરવાનું હોય છે. આ તર્ક સામાન્ય રીતે સરવાળો, બાદબાકી, ગુણાકાર, ભાગાકાર, વર્ગ-વર્ગમૂળ, ઘન-ઘનમૂળને સંબંધિત હોય છે.

4.2 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

(1)	10	20	40	70	?	
(2)	2	7	17	32	?	
(3)	15	25	34	42	49	?
(4)	8	14	26	44	?	

4.3 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

(5)	65	82	69	86	73	?
(6)	80	48	64	56	60	?
(7)	23	35	59	107	203	?

4.4 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

(8)	6	8	4	12	-4	?
(9)	8	10	13	18	25	?
(10)	1	3	8	18	35	?

4.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

(11)	2	5	7	12	19	?
(12)	1	4	9	16	25	?

4.6 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 5)

(13)	17	18	22	31	47	?
(14)	7	11	27	63	127	?

4.7 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 6)

(15)	5	10	17	26	?
(16)	8	64	216	512	?
(17)	0	7	26	63	?

4.8 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 7)

(18)	2	10	30	68	?			
(19)	2	12	36	80	?			
(20)	2	5	4	18	6	39	10	?
(21)	6	12	24	48	96	?		

4.9 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 8)

(22)	2	6	24	120	?	
(23)	5	11	23	47	?	
(24)	2	3	8	27	112	?
(25)	34	18	10	6	4	?
(26)	55000	11000	2200	440	?	
(27)	3	9	32	135	?	

4.10 અગત્યની સૂચના

● Exercise ●

1. 23 35 59 107 203 ?
   (A) 347 (B) 395 (C) 385 (D) 367

2. 65 82 69 86 73 ?
   (A) 60 (B) 76 (C) 90 (D) 94

3	7	11	27	63	127	?
	(A) 208	(B) 227	(C) 235	(D) 226		
4	19	188	309	390	439	?
	(A) 464	(B) 475	(C) 455	(D) 460		
5	640	384	256	192	160	?
	(A) 152	(B) 128	(C) 176	(D) 144		
6	13	19	26	34	43	?
	(A) 52	(B) 54	(C) 53	(D) 57		
7	600	564	539	523	514	?
	(A) 513	(B) 510	(C) 512	(D) 505		
8	55000	11000	2200	440	88	?
	(A) 17.6	(B) 82	(C) 64	(D) 3.5		
9	2	12	60	240	720	?
	(A) 2160	(B) 720	(C) 360	(D) 1440		
10	80	48	64	56	60	?
	(A) 58	(B) 62	(C) 56	(D) 64		
11	32	38	50	68	92	?
	(A) 112	(B) 122	(C) 132	(D) 102		
12	1	2	6	24	120	?
	(A) 600	(B) 760	(C) 720	(D) 840		
13	323	312	299	284	267	?
	(A) 249	(B) 246	(C) 258	(D) 248		
14	18	23	33	48	68	?
	(A) 93	(B) 78	(C) 98	(D) 84		
15	28	27.5	28.5	27	29	?
	(A) 26	(B) 26.5	(C) 27	(D) 27.5		

16	17	18	22	31	47	?
	(A) 63	(B) 70	(C) 72	(D) 83		
17	6	8	4	12	-4	?
	(A) 32	(B) -28	(C) -36	(D) 28		
18	53	318	1590	6360	19080	?
	(A) 19680	(B) 38160	(C) 19080	(D) 35240		
19	430	422	395	331	?	
	(A) 206	(B) 306	(C) 115	(D) 194		
20	33	38	?	63	83	108
	(A) 43	(B) 48	(C) 53	(D) 47		
21	1	3	8	18	35	?
	(A) 59	(B) 70	(C) 61	(D) 65		
22	2	9	28	65	?	
	(A) 120	(B) 126	(C) 145	(D) 130		
23	2	4	7	12	19	?
	(A) 28	(B) 29	(C) 30	(D) 31		
24	2	5	7	12	19	?
	(A) 26	(B) 31	(C) 29	(D) 38		
25	2	5	9	19	37	?
	(A) 73	(B) 74	(C) 75	(D) 72		
26	4	8	28	80	244	?
	(A) 487	(B) 658	(C) 793	(D) 728		
27	0	6	24	60	120	210 ?
	(A) 336	(B) 337	(C) 350	(D) 351		
28	1	4	27	16	125	?
	(A) 30	(B) 36	(C) 216	(D) 250		

Self Practice

29 1 2 6 21 88 ?
(A) 441 (B) 357 (C) 445 (D) 487

30 1 9 25 49 ? 121
(A) 100 (B) 130 (C) 81 (D) 64

31 15 30 60 105 ?
(A) 165 (B) 155 (C) 160 (D) 170

32 -1 -3 -7 -15 ?
(A) -13 (B) -31 (C) -47 (D) -35

33 6 11 21 36 56 ?
(A) 66 (B) 76 (C) 81 (D) 86

34 22 24 28 ? 52 84
(A) 32 (B) 36 (C) 44 (D) 40

35 21 36 2247 2358 2469 ?
(A) 2358 (B) 2363 (C) 2487 (D) 2580

36 10 100 200 310 ?
(A) 410 (B) 420 (C) 430 (D) 440

37 125 80 45 20 ?
(A) 15 (B) 5 (C) 10 (D) 0

38 6 17 39 72 ?
(A) 116 (B) 105 (C) 118 (D) 120

39 0.5 0.55 0.65 0.8 ?
(A) 0.95 (B) 1 (C) 1.1 (D) 1.25

40 4 9 25 49 121 ?
(A) 144 (B) 196 (C) 169 (D) 225

નોંધ: વાંચન દરમિયાન જો કોઈ મુંઝવણ અનુભવો તો H2O Help2Other® Application માં આપેલ 'Ask Your Question' સગવડ દ્વારા કોઈ પણ પ્રશ્નનો ફોટો આપ વિષય નિષ્ણાતને મોકલીને તેનું Solution મેળવી શકો છો.

41 4 12 36 108 ?
(A) 216 (B) 324 (C) 328 (D) 228

42 1 1 2 6 24 ? 720
(A) 110 (B) 120 (C) 125 (D) 144

43 240 ? 120 40 10 2
(A) 120 (B) 80 (C) 240 (D) 200

44 5760 960 ? 48 16 8
(A) 480 (B) 242 (C) 144 (D) 192

45 9 27 31 155 161 1127 ?
(A) 1135 (B) 1124 (C) 2002 (D) 1881

46 6 13 25 51 101 ?
(A) 103 (B) 203 (C) 201 (D) 199

47 3 15 35 63 99 ?
(A) 120 (B) 134 (C) 143 (D) 168

48 7 26 63 124 ?
(A) 189 (B) 215 (C) 196 (D) 217

49 3 7 23 95 ?
(A) 479 (B) 237 (C) 386 (D) 684

50 73546278 3546278 354627 54627 ?
(A) 4627 (B) 5467 (C) 5426 (D) 5462

51 6 18 3 21 7 56 ?
(A) 7 (B) 8 (C) 9 (D) 14

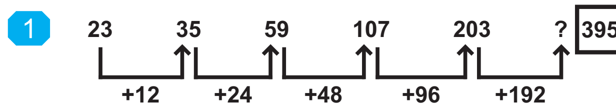
52 2 15 4 12 6 7 ?
(A) 6,2 (B) 7,0 (C) 8,0 (D) 8,1

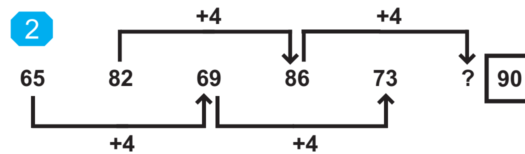
53 20 20 19 16 17 13 14 11 ??
(A) 10,10 (B) 10,12 (C) 8,10 (D) 9,11

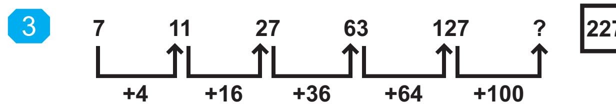
ANSWERS

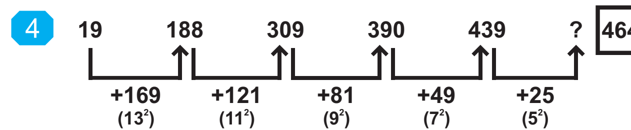
(1) B	(2) C	(3) B	(4) A	(5) D	(6) C	(7) B	(8) A	(9) D	(10) A
(11)B	(12) C	(13) D	(14) A	(15) B	(16) C	(17) D	(18) B	(19) A	(20) B
(21) C	(22) B	(23) C	(24) B	(25) C	(26) D	(27) A	(28) B	(29) C	(30) C
(31) A	(32) B	(33) C	(34) B	(35) D	(36) C	(37) B	(38) A	(39) B	(40) C
(41) B	(42) B	(43) C	(44) D	(45) A	(46) B	(47) C	(48) B	(49) A	(50) D
(51) B	(52) C	(53) A							

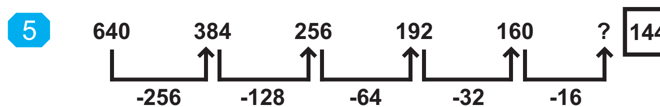
Solutions

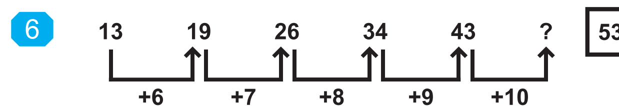
1

2

3

4

5

6

7 600, 564, 539, 523, 514, ? **510**

600 → 564 (-36, 6^2) → 539 (-25, 5^2) → 523 (-16, 4^2) → 514 (-9, 3^2) → ? (-4, 2^2)

8 55000, 11000, 2200, 440, 88, ? **17.6**

55000 → 11000 (÷5) → 2200 (÷5) → 440 (÷5) → 88 (÷5) → ? (÷5)

9 2, 12, 60, 240, 720, ? **1440**

2 → 12 (x6) → 60 (x5) → 240 (x4) → 720 (x3) → ? (x2)

10 80, 48, 64, 56, 60, ? **58**

80 → 48 (-32) → 64 (+16) → 56 (-8) → 60 (+4) → ? (-2)

11 32, 38, 50, 68, 92, ? **122**

32 → 38 (+6) → 50 (+12) → 68 (+18) → 92 (+24) → ? (+30)

12 1, 2, 6, 24, 120, ? **720**

1 → 2 (x2) → 6 (x3) → 24 (x4) → 120 (x5) → ? (x6)

13 323, 312, 299, 284, 267, ? **248**

323 → 312 (-11) → 299 (-13) → 284 (-15) → 267 (-17) → ? (-19)

14 18, 23, 33, 48, 68, ? **93**

18 → 23 (+5) → 33 (+10) → 48 (+15) → 68 (+20) → ? (+25)

15 28, 27.5, 28.5, 27, 29, ? **26.5**

-0.5, +1, -1.5, +2, -2.5

16 17, 18, 22, 31, 47, ? **72**

+1, +4, +9, +16, +25

17 6, 8, 4, 12, -4, ? **28**

+2, -4, +8, -16, +32

18 53, 318, 1590, 6360, 19080, ? **38160**

x6, x5, x4, x3, x2

19 430, 422, 395, 331, ? **206**

-8 (2^3), -27 (3^3), -64 (4^3), -125 (5^3)

20 33, 38, ?, 63, 83, 108 **48**

+5, +10, +15, +20, +25

21 1, 3, 8, 18, 35, ? **61**

+2, +5, +10, +17, +26

+3, +5, +7, +9

22 2, 9, 28, 65, ? **126**

1^3+1, 2^3+1, 3^3+1, 4^3+1, 5^3+1

23 2, 4, 7, 12, 19, ? **30**

+2, +3, +5, +7, +11

(અવિભાજ્ય અંકો)

24 2, 5, 7, 12, 19, ? **31**

2+5, 5+7, 7+5, 12+19

25 2, 5, 9, 19, 37, ? **75**

x 2+1, x 2-1, x 2+1, x 2-1, x 2+1

26 4, 8, 28, 80, 244, ? **728**

3^1+1, 3^2-1, 3^3+1, 3^4-1, 3^5+1, 3^6-1

27 0, 6, 24, 60, 120, 210, ? **336**

1^3-1, 2^3-2, 3^3-3, 4^3-4, 5^3-5, 6^3-6, 7^3-7

28 1, 4, 27, 16, 125, ? **36**

1^3, 2^2, 3^3, 4^2, 5^3, 6^2

Help2Other®

CHAPTER 5

Alphabetical Series (અક્ષર શ્રેણી)

5.1 પ્રસ્તાવના

- આ ચેપ્ટર આગળના ચેપ્ટર જેવું જ છે પણ ત્યાં આંકડાઓ હતા અહીં ABCD ના અક્ષરો આવશે. ABCD આવડે એટલે ચેપ્ટર આવડે દોસ્ત.

Alphabet Series

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	09	08	07	06	05	04	03	02	01

• Examples •

1 A C E G I ?

(A) J (B) K (C) L (D) M

દરેક પદમાં એક અક્ષર છોડીને બીજો અક્ષર લખાય છે.
A પછી B છોડીને C, C પછી D છોડીને E, આમ I પછી J છોડીને K જવાબમાં આવશે.

A →(+2) C →(+2) E →(+2) G →(+2) I →(+2) K

2 A B D G K ?

(A) N (B) L (C) P (D) O

પહેલા પદ અને બીજા પદ વચ્ચે કોઈ અક્ષર છોડેલ નથી, ત્યારબાદ બીજા અને ત્રીજા વચ્ચે એક અક્ષર છોડેલ છે ત્યારબાદ બે, ત્રણ, તો હવે K પછી ચાર અક્ષરો છોડી P જવાબ આવશે.

A →(+1) B →(+2) D →(+3) G →(+4) K →(+5) P

3 AC FH KM PR ?

(A) UW (B) VW (C) UX (D) TV

દરેક જોડમાં બંને વચ્ચે એક અક્ષર છે, અને દરેક પદ વચ્ચે બે અક્ષરો છે. આમ, PR પછી બે અક્ષરો (S,T) છોડી U અને ત્યારબાદ એક અક્ષર (V) છોડી W આવે. આથી, જવાબ UW આવે.

5.2 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

(1)	A	D	G	J	?
(2)	B	D	G	K	?
(3)	A	D	I	P	?

5.3 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

(4)	A	D	H	K	O	?
(5)	AB	DE	GH	JK	?	
(6)	CE	HJ	MO	?		

5.4 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

(7)	AZ	BY	CX	?	
(8)	AC	DG	HL	?	SY

5.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

(9)	A	CD	GHI	?	
(10)	CDB	HIG	MNL	?	
(11)	CXDW	EVFU	GTHS	IRJQ	?

5.6 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 5)

(12)	JAZ	LEX	NIV	PMT	?
(13)	B100G	D90J	F81M	H73P	?

Exercise

1. A C F J ?
(A) L (B) M (C) O (D) R

2. R U X A D ?
(A) F (B) G (C) H (D) I

3. T R P N L ?
(A) J (B) H (C) K (D) I

4. B D F I L P ?
(A) R (B) S (C) T (D) U

5. H I K N ?
(A) O (B) Q © R (D) S

6. A D H M ? Z
(A) T (B) G (C) N (D) S

7. Z U Q ? L
(A) I (B) K (C) M (D) N

8. Z W S P L I E ?
(A) B (B) D (C) F (D) K

9. Z Y X U T S P O N K ? ?
(A) H, G (B) H, I (C) I, H (D) J, I

10. AB DEF HIJK ? STUVWX
(A) LMNO (B) LMNOP (C) MNOPQ (D) QRSTU

11. AI BJ CK ?
(A) DL (B) DM (C) GH (D) LM

12. AZ GT MN ? YB
(A) JH (B) SH (C) SK (D) TS

13. AZ CX FU ?
(A) IR (B) IV (C) JQ (D) KP

14. DF GJ KM NQ RT ?
(A) UW (B) YZ (C) XZ (D) UX

15. PMT OOS NQR MSQ ?
(A) LUP (B) LVP (C) LVR (D) LWP

16. BMX DNW FOV ?
(A) GHO (B) GPS (C) HPS (D) HPU

17. BZA DYC FXE ? JVI
(A) HUG (B) HWG (C) UHG (D) WHG

18. DEF HIJ MNO ?
(A) STU (B) RST (C) RTV (D) SRQ

19. PERPENDICULAR ERPENDICULA RPENDICUL ?
(A) PENDICUL (B) PENDIC (C) ENDIC (D) PENDICU

Self Practice

20. A G L P S ?
(A) U (B) W (C) X (D) Y

21. A D C F ? H G ? I
(A) E, J (B) E, K (C) F, J (D) J, E

22 A I P V A E ?
(A) E (B) F (C) G (D) H

23 Y W T P K E X ? ?
(A) G, H (B) P, G (C) R, G (D) S, R

24 Y B T G O ?
(A) N (B) M (C) L (D) K

25 C Z F X I V L T O ? ?
(A) O, P (B) P, Q (C) R, R (D) S, R

26 M N O L R I V ?
(A) A (B) E (C) F (D) H

27 B E D F ? H J ? L
(A) I M (B) M I (C) I N (D) J M

28 GH JL NQ SW YD ?
(A) EJ (B) FJ (C) EL (D) FL

29 AJS GPY ? SBK YHQ
(A) DMV (B) MVE (C) OUA (D) QZI

30 ABD DGK HMS MTB SBL ?
(A) XKW (B) ZAB (C) ZKU (D) ZKW

31 WFB TGD QHG ?
(A) NIJ (B) NIK (C) NJK (D) OIK

32 AYBZC DWEXF GUHVI JSKTL ?
(A) MQORN (B) MQNRO (C) NQMOR
(D) QMONR

નોંધ: વાંચન દરમિયાન જો કોઈ મૂંઝવણ અનુભવો તો Help2Other® Application માં આપેલ 'Ask Your Question' સગવડ દ્વારા કોઈ પણ પ્રશ્નનો ફોટો આપ વિષય નિષ્ણાતને મોકલીને તેનું Solution મેળવી શકો છો.

ANSWERS

(1) C	(2) B	(3) A	(4) C	(5) C	(6) D	(7) D	(8) A	(9) D	(10) C
(11) A	(12) B	(13) C	(14) D	(15) A	(16) D	(17) B	(18) A	(19) D	(20) A
(21) A	(22) D	(23) B	(24) C	(25) C	(26) B	(27) A	(28) D	(29) B	
(30) D	(31) B	(32) B							

● Solutions ●

1. $A \xrightarrow{+2} C \xrightarrow{+3} F \xrightarrow{+4} J \xrightarrow{+5} \boxed{O}$

2. $R \xrightarrow{+3} U \xrightarrow{+3} X \xrightarrow{+3} A \xrightarrow{+3} D \xrightarrow{+3} \boxed{G}$

3. $T \xrightarrow{-2} R \xrightarrow{-2} P \xrightarrow{-2} N \xrightarrow{-2} L \xrightarrow{-2} \boxed{J}$

4. $B \xrightarrow{+2} D \xrightarrow{+2} F \xrightarrow{+3} I \xrightarrow{+3} L \xrightarrow{+4} P \xrightarrow{+4} \boxed{T}$

5. $H \xrightarrow{+1} I \xrightarrow{+2} K \xrightarrow{+3} N \xrightarrow{+4} \boxed{R}$

6. $A \xrightarrow{+3} D \xrightarrow{+4} H \xrightarrow{+5} M \xrightarrow{+6} \boxed{S} \xrightarrow{+7} Z$

7. $Z \xrightarrow{-5} U \xrightarrow{-4} Q \xrightarrow{-3} \boxed{N} \xrightarrow{-2} L$

8. $Z \xrightarrow{-3} W \xrightarrow{-4} S \xrightarrow{-3} P \xrightarrow{-4} L \xrightarrow{-3} I \xrightarrow{-4} E \xrightarrow{-3} \boxed{B}$

9. $ZYX \xrightarrow{-3} UTS \xrightarrow{-3} PON \xrightarrow{-3} KJI$

10. પહેલા પદમાં 2 અક્ષર આવે પછી 3 અક્ષર પછી 4 અક્ષર પછી 5 અક્ષર આવે.

AB DEF HIJK MNOPQ STUVWX

+2 +2 +2 +2

11. First Letter $A \longrightarrow B \longrightarrow C \longrightarrow \boxed{D}$

Second Letter $I \longrightarrow J \longrightarrow K \longrightarrow \boxed{L}$

12. First Letter $A \xrightarrow{+6} G \xrightarrow{+6} M \xrightarrow{+6} \boxed{S} \xrightarrow{+6} Y$

Second Letter $Z \xrightarrow{-6} T \xrightarrow{-6} N \xrightarrow{-6} \boxed{H} \xrightarrow{-6} B$

13. First Letter $A \xrightarrow{+2} C \xrightarrow{+3} F \xrightarrow{+4} \boxed{J}$

Second Letter $Z \xrightarrow{-2} X \xrightarrow{-3} U \xrightarrow{-4} \boxed{Q}$

14 First Letter $D \xrightarrow{+3} G \xrightarrow{+4} K \xrightarrow{+3} N \xrightarrow{+4} R \xrightarrow{+3} \boxed{U}$

Second Letter $F \xrightarrow{+4} J \xrightarrow{+3} M \xrightarrow{+4} Q \xrightarrow{+3} T \xrightarrow{+4} \boxed{X}$

15 First Letter $P \xrightarrow{-1} O \xrightarrow{-1} N \xrightarrow{-1} M \xrightarrow{-1} \boxed{L}$

Second Letter $M \xrightarrow{+2} O \xrightarrow{+2} Q \xrightarrow{+2} S \xrightarrow{+2} \boxed{U}$

Third Letter $T \xrightarrow{-1} S \xrightarrow{-1} R \xrightarrow{-1} Q \xrightarrow{-1} \boxed{P}$

16 First Letter $B \xrightarrow{+2} D \xrightarrow{+2} F \xrightarrow{+2} \boxed{H}$

Second Letter $M \xrightarrow{+1} N \xrightarrow{+1} O \xrightarrow{+1} \boxed{P}$

Third Letter $X \xrightarrow{-1} W \xrightarrow{-1} V \xrightarrow{-1} \boxed{U}$

17 First Letter $B \xrightarrow{+2} D \xrightarrow{+2} F \xrightarrow{+2} \boxed{H} \xrightarrow{+2} J$

Second Letter $Z \xrightarrow{-1} Y \xrightarrow{-1} X \xrightarrow{-1} \boxed{W} \xrightarrow{-1} V$

Third Letter $A \xrightarrow{+2} C \xrightarrow{+2} E \xrightarrow{+2} \boxed{G} \xrightarrow{+2} I$

18 $DEF \xrightarrow{+2} HIJ \xrightarrow{+3} MNO \xrightarrow{+4} STU$

19 દરેક પદમાં પહેલાથી અને છેલ્લેથી એક એક અક્ષર કાઢતા જવું, તો જવાબ D આવે.

CHAPTER 6

Coding-Decoding (સંકેત-વિસંકેત)

6.1 પ્રસ્તાવના

સંકેત-વિસંકેત (Coding-Decoding) એટલે કોઈ એવો સંકેત કે જે અન્ય કોઈ વ્યક્તિના ખ્યાલમાં ન આવે, સામાન્ય જીવનમાં પણ આપણે સંકેત-વિસંકેતનો ઉપયોગ કરતાં હોઈએ છીએ.
દા.ત. કોઈ મિત્રનું મૂળ નામ સિવાય અન્ય કોઈ નામ પાડવું (ઘણીવાર શિક્ષકોના અલગ નામ રાખતાં હોઈએ છીએ).

સામાન્ય રીતે કોડિંગ-ડીકોડિંગનો ઉપયોગ ગુનાહિત પ્રવૃત્તિઓમાં થતો હોય છે, તેમાં ટીમના માણસો એક બીજા સાથે કોડ ભાષામાં વાત કરતા હોય છે, જેથી આ વાત અન્ય કોઈ વ્યક્તિ સાંભળે તો પણ તેને ખ્યાલ ન આવે.

આમ, સરકારી નોકરીઓમાં ઘણી એવી પોસ્ટ છે, જ્યાં આ વસ્તુનો ખ્યાલ રાખવો જરૂરી છે. કોડીંગ ઘણી બધી પ્રકારનું હોય છે, પરંતુ આપણે આ પ્રકરણમાં પરીક્ષામાં પૂછાય તેવા જ પ્રશ્નો જોવાના છે.

કોડીંગ મુખ્યત્વે ત્રણ પ્રકારનું હોય છે

1) **Alpha** - **Symbol**
મૂળાક્ષર નિશાની
2) **Alpha** - **Number**
મૂળાક્ષર અંકો
3) **Alpha** - **Alpha**
મૂળાક્ષર મૂળાક્ષર

6.2 Alpha - Symbol

જો 'TABLE' ને એક સાંકેતિક ભાષામાં '@↑*□▲' લખાય, 'CHAIR' ને આ જ સાંકેતિક ભાષામાં '↓★↑U✧' લખાય તો આ જ સાંકેતિક ભાષામાં 'HARIBA' ને કઈ રીતે લખાય ?

6.3 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

જો NOIDA ને 39658 લખાય તો INDIA કઈ રીતે લખાય?
(A) 68635 (B) 65638 (C) 63568 (D) 68356

જો GLARE = 67810, MONSOON = 2395339 તો RANSOM કઈ રીતે લખાય?
(A) 183995 (B) 185932 (C) 189352 (D) 189532

જો 'ROSE'ને એક સાંકેતિક ભાષામાં '6821'લખાય, 'CHAIR'ને આ જ સાંકેતિક ભાષામાં '૭૩૪૫૬'લખાય,'PREACE'ને આ જ સાંકેતિક ભાષામાં '961471'લખાય, તો 'SEARCH'ને આ સાંકેતિક ભાષામાં કઈ રીતે લખાય ?

6.4 Alpha - Number

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	09	08	07	06	05	04	03	02	01

6.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - ૨)

જો ABCDમાં A = 26, SUN = 27 હોય, તો CAT = ___________
(A) 24 (B) 27 (C) 57 (D) 58 (Revenue Talati - 2016)

જો $C \times Q = 51$, $F \times S = 114$ અને $S \times C = ૫૭$ હોય તો $Q \times F = ?$
(A) 96 (B) 78 (C) 102 (D) 114 (Municipal Chief Officer -2017)

6.6 Alpha - Alpha (Part 1)

આ પ્રકારના પ્રશ્નોમાં મૂળાક્ષરોને મૂળાક્ષરથી બદલવામાં આવે છે, અને તેના પાછળ કોઈ ચોક્કસ તર્ક હોય છે, જે સમજી વિદ્યાર્થીઓએ તેના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ આપવાના હોય છે.

અહીં મૂળાક્ષરોનો મૂળાક્ષરો સાથેનો સંબંધ હોય છે.

Example : જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં 'TEACHER'ને 'UFBDIFS' લખાય તો, આ જ રીતે 'STUDENT'ને કેવી રીતે લખાય?

6.7 Alpha - Alpha (Part 2)

T	E	A	C	H	E	R	S	T	U	D	E	N	T
+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
U	F	B	D	I	F	S	T	U	V	E	F	O	U

6.8 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

અમુક કોડમાં BOXER ને AQWGQ લખવામાં આવ્યું છે. તે કોડમાં VISIT કેવી રીતે લખાશે?

(A) UKRKU (B) UKRKS (C) WKRKU (D) WKRKS

(PSI Mains - 2017)

6.9 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

જો 'CHENNAI' ને એક સાંકેતિક ભાષામાં 'EJGPPCK' લખાય તો આ જ સાંકેતિક ભાષામાં 'KOLKATA' ને કઈ રીતે લખાય ? (GPSC Class 1/2 - 2018)

(A) LPMLCUC (B) MQNMCVC (C) MNKJZSZ (D) IMJIYRY

6.10 Latest Coding - Decoding

YOU	ARE	HERE	-	TA	KA	RA
WE	ARE	THERE	-	KA	BA	PA
YOU	AND	WE	-	PA	RA	JA

YOU	ARE	HERE	-	7	9	8
WE	ARE	THERE	-	5	7	4
YOU	AND	WE	-	8	4	2

6.11 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 5)

જો 'tee see mee' એટલે 'Drink Fruit Juice', 'See kee lee' એટલે 'Juice Is Sweet' અને 'lee ree nee' એટલે 'He Is Intelligent' હોય, તો તે ભાષામાં 'Sweet' માટે કયો શબ્દ હશે?

(Commercial Tax Inspector - 2017)

(A) see (B) lee (C) kee (D) mee

6.12 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 6)

જો 786 નો અર્થ 'Study Very Hard', 958 નો અર્થ 'Hard work pays' અને 645 નો અર્થ 'Study and work' થતો હોય તો નીચેનામાંથી કયો વિકલ્પ 'very' માટે હોય ?

(Assist Tribal Dev. Officer – 2017)

(A) 8 (B) 6 (C) 7 (D) None of these

Exercise 1 (Alpha - Symbol)

1 જો ‘EXTRA’ને સાંકેતિક ભાષામાં a#!3@ લખવામાં આવે, ‘ADIDAS’ને @2i2@* લખાય તો SAT ને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) *@! (B) @!* (C) 2@3 (D) @32

2 એક નિશ્ચિત કોડ ભાષામાં ‘ROSE’ ને #43$ લખવામાં આવે છે તથા FIRSTને 51#37 લખવામાં આવે છે તો તે કોડ ભાષામાં STORE ને કઈ રીતે લખવામાં આવશે?
(A) 3$74# (B) 37$#4 (C) 374#$ (D) 37#4$

3 જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં DEPTHને 7$%#6 લખવામાં આવે છે તથા POWDER ને %487$5 લખાય છે, તો WORTH કેમ લખાશે?
(A) 8456# (B) 586#4 (C) 854#6 (D) 845#6

4 કોઈ ખાસ કોડમાં PAGEને 3%7@ તથા SOREને 8©9@ લખવામાં આવે તો તે કોડમાં PEAS કેમ લખાશે?
(A) 8@%3 (B) 3@%8 (C) 38@% (D) 3%@8

5 જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં DICTIONARY = ‘△#□↑#↓▽✦⊙©’ થાય, તો ORDINARY શબ્દ કઈ રીતે લખાય?
(A) ↓⊙△#▽✦⊙© (B) ↓⊙▽#△✦⊙©
(C) ⊙↓△#▽✦©⊙ (D) ↑⊙△#▽✦⊙©

6 જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાt TABLEને @%#*$ લખવામાં આવે ,CHAIRને §©%£® તો HARIBA શબ્દ કઈ રીતે લખાય?
(A) ©%®#£% (B) ©%®£#% (C) ©%#£®% (D) ®%©#£%

7 જો NOIDA ને 39658 લખાય તો INDIA કઈ રીતે લખાય?
(A) 68635 (B) 65638 (C) 63568 (D) 68356

8 જો GLARE = 67810, MONSOON = 2395339 તો RANSOM કઈ રીતે લખાય?
(A) 183995 (B) 185932 (C) 189352 (D) 189532

9 કોઈ ખાસ કોડમાં MAINને 9364 અને DEARને 8532 લખવામાં આવે તો તે કોડમાં MEND કેમ લખાશે?
(A) 9854 (B) 9548 (C) 9845 (D) 9485

Exercise 2 (Alpha - Number)

1. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં A = 26, SUN = 27 લખવામાં આવે તો CAT ને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય ?
(A) 23 (B) 52 (C) 55 (D) 57

2. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં A = 2, HE =26 લખવામાં આવે તો CRYને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 92 (B) 46 (C) 64 (D) 29

3. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં HE = 41, You = 20 લખવામાં આવે તો MYને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 38 (B) 20 (C) 16 (D) 18

4. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં G = 49, L = 144 લખવામાં આવે તો Uને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 36 (B) 6 (C) 21 (D) 441

5. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં D = 92, K = 176 લખવામાં આવે તો Oને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 180 (B) 168 (C) 204 (D) 195

6. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં H = 16, M = 26 લખવામાં આવે તો Uને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 21 (B) 06 (C) 12 (D) 42

7. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં H = 11, N = 1 લખવામાં આવે તો Vને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 18 (B) 17 (C) 27 (D) 16

8. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં Tyre = 8 Teacher = 14 લખવામાં આવે તો Dayoને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 8 (B) 2 (C) 45 (D) 30

9. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં JIGO = 109715, BAKO = 211115 લખવામાં આવે તો BHUROને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 28281115 (B) 28182115 (C) 28211815 (D) 28151821

10. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં NOIDA = 21.5, CHIN = 17 લખવામાં આવે તો LADENને તે સાંકેતિક ભાષામાં શું લખાય?
(A) 36 (B) 18 (C) 35 (D) 17

Exercise 3 (Alpha - Alpha)

1. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘TABLE' ને ‘SBAMD' લખાય તો, આ જ રીતે ‘CHAIR'ને કેવી રીતે લખાય?
(A) BIZJQ (B) DIBJS (C) BGZHQ (D) BIZQJ

2. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘TISSOT’ને ‘VKUUQV’ લખાય તો, આ જ રીતે ‘FOSSIL'ને કેવી રીતે લખાય?
(A) HQTUKN (B) GPTTJM (C) HQUUKN (D) IRVBMO

3. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘HARESH' ને ‘GRDQZG' લખાય તો, આ જ રીતે ‘TIGER' કેવી રીતે લખાય?
(A) SHGDQ (B) QDFHS (C) UJHFS (D) SFHJU

4. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘TABLE' ને ‘ELBAT' લખાય તો, આ જ રીતે ‘BAKRI’ કેવી રીતે લખાય?
(A) IKRAB (B) IRKBA (C)IRBAK (D) IRKAB

5. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘SUPER' ને ‘RTTVOQDFQS' લખાય તો, આ જ રીતે ‘TREND’ કેવી રીતે લખાય?
(A) VUTSGFPOFE (B) TURSEFNODE
(C) SUQSDFMOCE (D) STQRDEMNCD

6. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘KAVERI' ને ‘WBMJSF' લખાય તો, આ જ રીતે ‘MYSORE’ કેવી રીતે લખાય?
(A) FSPTZN (B) RXLDQN (C) TZNFSP (D) TYMFRP

7. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘BEAT' ને ‘YVZG' લખાય તો, આ જ રીતે ‘MILD’ કેવી રીતે લખાય?
(A) NROW (B) DOWN (C) DRON (D) CROW

8. જો કોઈ સાંકેતિક ભાષામાં ‘TABLE’ને ‘SBAKF’ લખાયતો, આ જ રીતે ‘CHAIR’ને કેવી રીતે લખાય?
(A) DGBHS (B) BGBJQ (C) BIZHS (D) BIZJQ

નોંધ: વાંચન દરમિયાન જો કોઈ મૂંઝવણ અનુભવો તો H2O Help2Other® Application માં આપેલ ‘Ask Your Question’ સગવડ દ્વારા કોઈ પણ પ્રશ્નનો ફોટો આપ વિષય નિષ્ણાતને મોકલીને તેનું Solution મેળવી શકો છો.

ANSWERS - EXERCISE 01

(1) A (2) C (3) A (4) B (5) A (6) B (7) C (8) D (9) B

ANSWERS - EXERCISE 02

(1) D (2) A (3) C (4) D (5) A (6) D (7) B (8) A (9) C (10) B

ANSWERS - EXERCISE 03

(1) A (2) C (3) B (4) D (5) C (6) C (7) A (8) B

● Solutions ●

EXERCISE 01

→ Question 01 :	EXTRA → a # ! 3 @	ADIDAS → @ 2 i 2 @ *	SAT → * @ !
→ Question 02 :	ROSE → # 4 3 $	FIRST → 5 1 # 3 7	STORE → 3 7 4 # $
→ Question 03 :	DEPTH → 7 $ % # 6	POWDER → % 4 8 7 $ 5	WORTH → 8 4 5 # 6
→ Question 04 :	PAGE → 3 % 7 @	SORE → 8 © 9 @	PEAS → 3 @ % 8
→ Question 05 :	DICTIONARY → △ # □ ↑ # ↓ ▽ ✴ ⊙ ©	ORDINARY → ↓ ⊙ △ # ▽ ✴ ⊙ ©	
→ Question 06 :	TABLE → @ % # * $	CHAIR → § © % £ ®	HARIBA → © % ® £ # %
→ Question 07 :	NOIDA → 3 9 6 5 8	INDIA → 6 3 5 6 8	
→ Question 08 :	GLARE → 6 7 8 1 0	MONSOON → 2 3 9 5 3 3 9	RANSON → 1 8 9 5 3 9
→ Question 09 :	MAIN → 9 3 6 4	DEAR → 8 5 3 2	MEND → 9 5 4 8

EXERCISE 02

→ **Question 01 :**

જો A=26, SUN=27 તો CAT=?

અહીં મૂળાક્ષરોને ઉલટો ક્રમ અપાયો છે. એટલે કે

Z=1, Y=2, ... A=26

SUN = S+U+N= 8+6+13=27

આ જ રીતે, CAT = C+A+T= 24+26+7=57

→ **Question 02 :**

જો A=2, HE=26 તો CRY=?

અહીં મૂળાક્ષરના ક્રમના બમણા કરવામાં આવ્યા છે.

A=1, 1ના બમણાં 2

HE=26, H+E= 8+5 = 13, 13ના બમણા 26

આજ રીતે, CRY = C+R+Y=3+18+25=46,

46ના બમણાં 92

→ **Question 03 :**

જો HE = 41 થાય You = 20 થાય તો M =?

HE = H+E = 19 + 22 = 41 (ઉલટા અંકો)

You = Y + O + U = 2 + 12 + 6 = 20

MY = M + Y = 14 + 2 = 16

→ **Question 04 :**

જો G = 49, L =144, U =?

G = 7 $7^2 = 49$

L = 12 $12^2 = 144$

U =21 $21^2 = 441$

→ **Question 05 :**

જો D = 92, K = 176 તો O=?

D (04 above, 23 below) = 4 x 23 = 92

K (11 above, 16 below) = 11 x 16 = 176

તો, O (15 above, 12 below) = 15 x 12 = 180

→ **Question 06 :** જો H = 16, M = 26 તો U = ?

H = 8 (8 x 2 = 16), M = 13 (13 x 2 = 26),

U = 21 (21 x 2 = 42)

→ **Question 07 :** જો H = 11, N = 1 તો V = ?

08 / H / 19 : H = 19 - 8 = 11

14 / N / 13 : N = 14 - 13 = 1

તો, 22 / V / 05 : V = 22 - 5 = 17

→ **Question 08 :** જો Tyre = 8 Teacher = 14 Dayo = ?

Tyre ના 4 અક્ષરો, 4 x 2 = 8

Teacher ના 7 અક્ષરો, 7 x 2 = 14

Dayo ના 4 અક્ષરો, 4 x 2 = 8

→ **Question 09 :** JIGO = 109715, BAKO = 211115 તો BHURO = ?

JIGO = 10, 9, 7, 15 = 109715 (દરેક મૂળાક્ષરોનો ક્રમ સીધો)

BAKO = 2, 1, 11, 15 = 211115

BHURO = 2, 8, 21, 18, 15 = 28211815

→ **Question 10 :** NOIDA = 21.5, CHIN = 17 તો LADEN = ?

NOIDA = 14+15+9+4+1 = 43, 43 ÷ 2 = 21.5

CHIN = 3+8+9+14 = 34, 34 ÷ 2 = 17

આ જ રીતે, LADEN = 12+1+4+5+14 = 36, 36 ÷ 2 = 18

EXERCISE 03

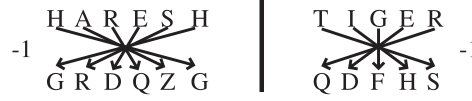
→ **Question 01 :** જો TABLE = SBAMD તો CHAIR = ?

T	A	B	L	E	C	H	A	I	R
-1	+1	-1	+1	-1	-1	+1	-1	+1	-1
S	B	A	M	D	B	I	Z	J	Q

→ **Question 02 :** જો TISSOT = VKUUQV તો FOSSIL = ?

T	I	S	S	O	T	F	O	S	S	I	L
+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2
V	K	U	U	Q	V	H	Q	U	U	K	N

→ **Question 03 :** જો HARESH = GRDQZG તો TIGER = ?

→ **Question 04 :** જો TABLE = ELBAT તો BAKRI = ?

→ **Question 05 :** જો SUPER = RTTVOQDFQS તો TREND = ?

→ **Question 06 :** જો **KAVERI = WBMJSF** તો **MYSORE** = ?

→ **Question 07 :** જો **BEAT = YVZG** તો **MILD** = ?

BEAT ના દરેક અક્ષરના ક્રમ મુજબ ઉલટા ક્રમ જવાબ તરીકે લખાયા છે.

સીધો ક્રમ	**B**	**E**	**A**	**T**	**M**	**I**	**L**	**D**	સીધો ક્રમ
	2	5	1	7	13	9	12	4	
ઊલટો ક્રમ	**Y**	**V**	**Z**	**G**	**N**	**R**	**O**	**W**	ઊલટો ક્રમ
	2	5	1	7	13	9	12	4	

→ **Question 08 :** જો **TABLE = SBAKF** તો **CHAIR** = ?

T	**A**	**B**	**L**	**E**	**C**	**H**	**A**	**I**	**R**
-1	+1	-1	-1	+1	-1	-1	+1	+1	-1
S	**B**	**A**	**K**	**F**	**B**	**G**	**B**	**J**	**Q**

અહી, સ્વરમાં +1 માં અને વ્યંજનમાં -1 થાય છે.

નોંધ: વાંચન દરમિયાન જો કોઈ મૂંઝવણ અનુભવો તો **H2O Help2Other®** Application માં આપેલ 'Ask Your Question' સગવડ દ્વારા કોઈ પણ પ્રશ્નનો ફોટો આપ વિષય નિષ્ણાતને મોકલીને તેનું Solution મેળવી શકો છો.

CHAPTER 7
Magnitude Comparison (પ્રમાણની તુલના)

7.1 પ્રસ્તાવના

- આ પ્રકારના પ્રશ્નોમાં બે કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચે અલગ અલગ બાબતોની સરખામણી કરવામાં આવે છે.

7.2 સમજૂતી (ભાગ 1)

Example : A, B, C અને D ચાર મિત્રોની અલગ અલગ ઉંમર છે. C એ D કરતાં મોટો છે, પરંતુ A કરતા નાનો છે. જ્યારે B સૌથી મોટો છે. તો સૌથી નાનો કોણ ?

આ પ્રકારના પ્રશ્નોમાં ઘણીવાર ઉંમર, વજન, ઉંચાઈ, માર્કસ (હોશિયારી) વગેરે સરખામણી કરતા પ્રશ્નો પૂછાય છે. જેને સામાન્ય રીતે >(Greater Than) <(Less Than)

A>B B<C C>D

આ પ્રકારના પ્રશ્નો આ રીતે Solve કરવામાં આવે છે, પરંતુ નીચે દર્શાવેલ રીત વધુ સહેલી રહેશે.
એક વ્યક્તિ કરતાં વધારે વ્યક્તિની સરખામણી ઓછી હોય ત્યારે, ઉભા ગોઠવવા.

7.3 સમજૂતી (ભાગ 2)

Example : C એ D કરતાં મોટો છે તો, ↑C/D (C ઉપર D નીચે)

તો વધુ ઉંચુ, વધુ ભારે, વધુ માર્કસ હોય તેને ઉપર રાખો અને ઓછું હોય તેને નીચે રાખો.

આમ ઉપરોક્ત Example Solve કરતાં

Step 01	Step 02	Step 03
C	A	B
D	C	A
	D	C
		D

અહી સૌથી મોટો B છે અને સૌથી નાનો D છે.

Q1. O કરતાં વધુ માર્કસ કેટલા લોકોને મળે છે ?

(A) 1 (B) 3 (C) 4 (D) એક પણ નહી

Q2. સૌથી વધુ માર્કસ કોને મળે છે ?

(A) L (B) K (C) N (D) O

Q3. જો K ને 65 માર્કસ આવે છે તો M ને કેટલા ગુણ મળે છે ?

(A) 68 (B) 74 (C) 76 (D) 62

Q4. N કરતાં ઓછા માર્કસ કેટલા લોકોને આવે છે.

(A) 1 (B) 4 (C) 3 (D) 2

Q5. સૌથી ઓછા માર્કસ કોણ મેળવે છે ?

(A) O (B) L (C) N (D) M

● Exercise ●

1 K, L, M, N અને O પાંચ માળની એક બિલ્ડિંગમાં રહે છે, એક માળ પર માત્ર એક જ વ્યક્તિ, (દરેક માળને Ground Floor પર નં. 1, પહેલા માળે નં. 2, આ રીતે નંબર અપાયા છે)

K એ એકી અંક વાળા માળ પર રહે છે

O એ K ની તરત ઉપરના માળ પર

N એ M ની તરત ઉપરના માળ પર

O અને M વચ્ચે બે લોકો રહે છે

Q1. L કયા માળ પર રહેતો હોય ?

(A) 5th (B) 2nd (C) 1st (D) 3rd

2 A, B, C અને D માં A સૌથી વધુ અંતર કાપે છે, C એ B જેટલું અંતર નથી કાપતો પણ D કરતા વધુ કાપે છે. આમાંથી સૌથી ઓછું અંતર કોણ કાપે છે ?

(A) B (B) D (C) C (D) A

3 પાંચ મિત્રો P, Q, R, S અને T ની અલગ અલગ ઉંચાઈ છે. T બીજા નંબરનો ઊંચો વ્યક્તિ છે, P ફક્ત S થી જ ઊંચો છે, R અને T એ Q થી ઊંચા છે.

Q1. નીચેનામાંથી સૌથી ઊંચો કોણ છે ?

(A) R (B) T (C) P (D) Q

7.4 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

A, B, C અને D ઓફિસે જવા માટે અલગ - અલગ અંતર કાપે છે અને C એ B જેટલું અંતર નથી કાપતો પણ D કરતાં વધુ અંતર કાપે છે. A ને સૌથી વધુ અંતર કાપવું પડે છે, તો સૌથી ઓછું અંતર કોને કાપવું પડે?

7.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

M, R, L, N અને J અલગ અલગ માર્કસ ધરાવે છે R ને M કરતાં વધુ માર્કસ આવે છે, N ને L કરતાં ઓછા પણ J કરતાં વધુ માર્કસ આવે છે, J ને R કરતાં વધુ માર્કસ મળે છે.

Q1. સૌથી ઓછા માર્કસ કોને મળે છે ? (A) R (B) M (C) J (D) N

Q2. ત્રીજો નંબર કોનો છે ? (A) M (B) J (C) R (D) L

7.6 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

J, K, L, M, N અલગ અલગ વજન ધરાવે છે. J એ L કરતાં વધુ વજન ધરાવે છે, પણ K કરતાં ઓછું વજન ધરાવે છે, M એ L કરતાં હલકો છે, K એ N કરતાં હલકો છે.

Q1. સૌથી ભારે કોણ ? (A) N (B) K (C) L (D) M

Q2. બીજો હલકો કોણ ? (A) N (B) K (C) L (D) M

7.7 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

A, B, C, D, E અને F અલગ અલગ ઉંમર ધરાવે છે. A એ માત્ર D કરતા નાનો છે. C કરતાં ત્રણ લોકો નાના છે, F એ E કરતાં નાનો છે, F સૌથી નાનો નથી.

Q1. સૌથી નાનો કોણ ?

(A) B (B) A (C) E (D) C

Q2. જો E ની ઉંમર 16 વર્ષ હોય તો, B ની ઉંમર કેટલી ?

(A) 18 (B) 17 (C) 12 (D) 19

Q3. E કરતાં કેટલા વ્યક્તિ નાના છે ?

(A) 1 (B) 2 (C) 3 (D) કોઈ નહી

7.8 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 5)

J, K, L, M, N અને O ને એક પરીક્ષામાં અલગ અલગ માર્કસ આવે છે J ને K અને M કરતાં વધુ માર્કસ આવે છે. O ને J કરતાં ઓછા માર્કસ આવે છે, N ને J કરતાં વધુ માર્કસ આવે છે. પણ તેને સૌથી વધુ માર્કસ નથી મળતા K ને O કરતાં ઓછા માર્કસ આવે છે પણ તેને સૌથી ઓછા માર્કસ નથી આવતા.

4 P, Q, R, S અને T ના ગ્રૂપમાં દરેક વ્યક્તિ અલગ અલગ વજન ધરાવે છે. R એ ફક્ત T અને P થી વજનમાં હલકો છે. Q સૌથી હલકો વજન ધરાવતો નથી. P એ સૌથી વધુ વજન ધરાવતો નથી.

Q1. કોણ સૌથી હલકુ છે ?

(A) T (B) P (C) R (D) S

Q2. કોણ બીજા નંબરે હલકો વજન ધરાવે છે ?

(A) R (B) S (C) Q (D) T

Q3. કેટલા વ્યક્તિ S કરતા વજનમાં હલકા છે ?

(A) 0 (B) 3 (C) 2 (D) 3 થી વધુ

5 M, R, P અને Q એ અલગ અલગ ઊંચાઈ ધરાવે છે, P એ ફક્ત R થી નીચો છે, તો કોણ સૌથી ઊંચો છે?

(A) M (B) R (C) P (D) Q

6 ચાર થેલા T, S, V અને W એ અલગ અલગ વજન ધરાવે છે, T એ ફક્ત S થી હલકો છે, V એ W થી હલકો છે તો આ થેલામાં સૌથી ઓછો વજન કોણ ધરાવે છે?

(A) V (B) S (C) T (D) W

7 A, B, C, D અને E પાસે અલગ અલગ રૂપિયા છે C પાસે ફક્ત E કરતા વધુ રૂપિયા છે.B પાસે D કરતા વધુ રૂપિયા છે, પરંતુ A કરતાં ઓછા છે. તો કોની પાસે સૌથી વધુ રૂપિયા હશે ?

(A) B (B) C (C) D (D) A

ANSWERS

(01) A (02) B (03) Q1. A (04) Q1. D, Q2. C, Q3. A (05) B (06) A (07) D

Solutions

1
5th Floor - L
4th Floor - O
3rd Floor - K
2nd Floor - N
1st Floor - M

2 સૌથી વધુ
A
B
C
D
સૌથી ઓછું

3 સૌથી વધુ
R
T
Q
P
S
સૌથી ઓછું

4 સૌથી વધુ
T
P
R
Q
S
સૌથી ઓછું

5 સૌથી વધુ
R
P

7 સૌથી વધુ
A
B
D
C
E
સૌથી ઓછું

6 સૌથી વધુ
S
T
W
V
સૌથી ઓછું

CHAPTER 8

Classification (વર્ગીકરણ)

- વર્ગીકરણના પ્રશ્નોમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી કોઈ એક વિકલ્પ સિવાય બાકીના બધા વિકલ્પો કોઈ એક ચોક્કસ સમૂહ કે જૂથ કે વર્ગ જેવા કે પશુ, પક્ષી, ફળો, મહિનાઓ, રમત વગેરે સંબંધિત હોય છે અને તેમાં આ અલગ પડતો વિકલ્પ એ જવાબ હશે.

Example 01 : (A) ઝિબ્રા (B) સિંહ (C) વાઘ (D) ઘોડા (E) જીરાફ

સમજૂતિ : અહિંયા ઘોડા સિવાય બાકી બધાં જ પ્રાણીઓ જંગલના છે ઘોડો એક જ પાળતુ પ્રાણી તરીકે ગણી શકાય આમ, ઘોડો અલગ હોવાથી જવાબ ઘોડો આવશે.

Example 02 : (A) પોપટ (B) ચકલી (C) કાગડો (D) નારંગી (E) મોર

સમજૂતિ : અહિંયા નારંગી ફળ છે અને બાકી બધાંજ પક્ષીઓ છે. આથી, નારંગી જવાબ આવે.

Example 03 : (A) જાન્યુઆરી (B) મે (C) જુલાઈ (D) ઓગષ્ટ (E) નવેમ્બર

સમજૂતિ : નવેમ્બર મહિનામાં ૩૦ દિવસ હોય છે જ્યારે બાકી બધા મહિનામાં ૩૧ દિવસો છે

1	(A) Football	(B) Volleyball	(C) Cricket	(D) Chess	(E) Hockey
2	(A) દહીં	(B) માખણ	(C) તેલ	(D) ચીઝ	(E) મલાઈ
3	(A) જાંબલી	(B) વાદળી	(C) લીલો	(D) સફેદ	(E) પીળો
4	(A) એશિયા	(B) આફ્રિકા	(C) એન્ટાર્કટીકા	(D) ભારત	(E) ઓસ્ટ્રેલિયા
5	(A) ગુજરાત	(B) મધ્ય પ્રદેશ	(C) મેઘાલય	(D) કેરલ	(E) ભારત
6	(A) સૂર્ય	(B) ચંદ્ર	(C) તારા	(D) ગ્રહો	(E) બ્રહ્માંડ
7	(A) અંકગણિત	(B) બીજગણિત	(C) ત્રિકોણમિતિ	(D) ગણિત	(E) ભૂમિતિ
8	(A) ચાલવું	(B) દોડવું	(C) વિચારવું	(D) કૂદવું	(E) તરવું
9	(A) ટન	(B) ક્વિન્ટલ	(C) ગ્રામ	(D) કિલોગ્રામ	(E) કિલોમીટર
10	(A) નિલમ	(B) માણેક	(C) હિરો	(D) આરસપહાણ	
11	(A) મંદિર	(B) મસ્જીદ	(C) આશ્રમ	(D) ચર્ચ	(E) ગુરૂદ્વારા
12	(A) ગાડી	(B) સ્કુટર	(C) સાયકલ	(D) એરોપ્લેન	(E) હેલિકોપ્ટર
13	(A) કેલેન્ડર	(B) વર્ષ	(C) મહિના	(D) તારીખ	(E) દિવસો

14	(A) ડાળી	(B) ઝાડ	(C) ફળ	(D) પાંદડાં	(E) ફૂલ
15	(A) મરઘી	(B) સાપ	(C) હંસ	(D) મગર	(E) દેડકો
16	(A) લાગણી	(B) આનંદ	(C) આતુરતા	(D) ગુસ્સો	(E) દુઃખ
17	(A) લેખન	(B) વાંચન	(C) જ્ઞાન	(D) શીખવું	(E) અભ્યાસ
18	(A) આંખ	(B) કાન	(C) મગજ	(D) નાક	(E) વાળ
19	(A) મકાઈ	(B) ઘઉં	(C) કપાસ	(D) જુવાર	(E) બાજરી
20	(A) વ્યાસ	(B) વર્તુળ	(C) ત્રિજ્યા	(D) જીવા	(E) મધ્યબિંદુ
21	(A) શિમલા	(B) શીબોંગ	(C) પટના	(D) ગંગટોક	(E) કેરલ

Solutions

1	Chess સિવાય બાકી બધી જ રમત દડાથી રમાય છે.	Ans.	D
2	તેલ સિવાય બાકી બધી જ વસ્તુઓ દૂધમાંથી બનાવાય છે.	Ans.	C
3	સફેદ સિવાય બાકી બધા જ મેઘધનુષ્યના રંગો છે.	Ans.	D
4	ભારત સિવાય બાકી બધા ખંડો છે.	Ans.	D
5	ભારત સિવાય બધા રાજ્યો છે.	Ans.	E
6	બધી જ વસ્તુઓ બ્રહ્માંડમાં આવેલી છે.	Ans.	E
7	બાકી બધા ગણિતના જ ભાગ છે.	Ans.	D
8	વિચારવા સિવાય બાકી બધી જ શારીરિક ક્રીયા છે.	Ans.	C
9	કિલોમિટર સિવાય બાકી બધા વજન માપવાના એકમ છે.	Ans.	E
10	આરસપહાણ સિવાય બાકી બધા કિંમતી પથ્થરો છે.	Ans.	D
11	આશ્રમ સિવાય બાકી બધા પ્રાર્થના સ્થાન છે.	Ans.	C
12	સાયકલ સિવાય બાકી બધા જ સાધનો એંજીનથી ચાલે છે.	Ans.	C
13	કેલેન્ડર સિવાય બાકી બધું જ કેલેન્ડરનો ભાગ છે.	Ans.	A
14	ઝાડ સિવાય બાકી બધા જ ઝાડના ભાગ છે.	Ans.	B
15	મરઘી સિવાય બાકી બધા જ પાણીમાં જીવી શકે છે.	Ans.	A
16	લાગણી સિવાય બાકી બધા લાગણીના પ્રકાર છે.	Ans.	A
17	જ્ઞાન માટે બાકી બધી જ પ્રવૃતિઓ કરવામાં આવે છે.	Ans.	C
18	મગજ સિવાય બધા જ અંગો દેખાય છે.	Ans.	C
19	કપાસ સિવાય બધા જ ખાદ્ય પાકો છે.	Ans.	C
20	બાકી બધાં વર્તુળમાં આવે છે.	Ans.	B
21	કેરલ રાજય છે અને બાકી બધી રાજધાનીઓ છે.	Ans.	E

CHAPTER 9
Sitting Arrangement (બેઠક વ્યવસ્થા)

9.1 પ્રસ્તાવના

- વર્તુળાકાર બેઠક વ્યવસ્થામાં ધ્યાનમાં રાખવા જેવી કેટલીક બાબતો -

9.2

(A) સૌપ્રથમ વ્યક્તિને નીચેથી બેસાડી શરૂઆત કરો.
(કારણ કે અહીં બેસેલ વ્યક્તિની ડાબી બાજુ એ તમારી ડાબી બાજુ અને તેની જમણી બાજુ એ તમારી જમણી બાજુ થશે)

(B) બેઠક વ્યવસ્થામાં દરેક વ્યક્તિની ડાબી બાજુ અને જમણી બાજુ એ ખૂબ મહત્વની છે.
(1) ડાબી બાજુ - ઘડિયાળની દિશામાં
(2) જમણી બાજુ - ઘડિયાળની વિરૂદ્ધ દિશામાં

9.3 સમજૂતી

A,B,C,D,E,F,G અને H એક વર્તુળાકાર ટેબલ ફરતે કેન્દ્ર તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

- D એ F ના ડાબે બીજો
- D એ C ના જમણે ત્રીજો
- A અને F નો પાડોશી નથી
- A એ E ના જમણે ત્રીજો
- B અને C બંને પાડોશી છે

9.4 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

A,B,C,D,E,F,G અને H એક વર્તુળાકાર ટેબલ ફરતે કેન્દ્ર તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

- C એ E ના જમણે ત્રીજો
- G એ H ના ડાબે બીજો
- H એ E કે C નો પાડોશી નથી
- F એ A બંને પાડોશી છે
- F અને B વચ્ચે માત્ર એક જ વ્યકિત

9.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

A,B,C,D,E અને F એક વર્તુળાકાર ટેબલ ફરતે કેન્દ્ર તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

(PSI Mains- 2017)

- A અને F ની વચ્ચે C બેઠો છે.
- E ના જમણે એક જગ્યા છોડી B
- F ના ડાબે એક જગ્યા છોડી D

9.6 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

A,B,C,D,E અને F એક વર્તુળાકાર ટેબલ ફરતે કેન્દ્ર તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

(PSI Mains - 2017)

- A ની સામે B
- D ની ડાબી બાજુ C
- E ની જમણી બાજુ B
- A ની જમણી બાજુ F
- C ની ડાબી બાજુ B

આ પછી D અને F એકબીજાની જગ્યાએ બેસે છે અને E અને B એકબીજાની જગ્યાએ બેસે છે

9.7 સમજૂતી

P,Q,R,S,T,V અને J એક વર્તુળાકાર ટેબલ ફરતે કેન્દ્ર તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

- S એ V નો પડોશી નથી.
- S એ T ના જમણે બીજો બેઠો છે કે જે Q ના જમણે બીજો બેઠો છે.
- R એ J ના જમણે ત્રીજો બેઠો છે અને P ની ડાબે બીજો બેઠો છે.

9.8 સમજૂતી

A,B,C,D,E અને F એક સીધી રેખામાં ઉત્તર તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

- E અને F બિલકુલ વચ્ચે બેઠા છે.
- A અને B બંને છેડે બેઠા છે.
- A એ C ના જમણે બેઠો છે.

Question - તો B ના જમણે કોણ?

9.9 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

S,T,U,V,W,X,Y અને Z એક સીધી રેખામાં ઉત્તર તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

- W એ V ના જમણે ત્રીજો
- Z એ Y ના ડાબે ત્રીજો
- S એ V ના ડાબે ત્રીજો
- U એ X ના ડાબે પાંચમો
- V અને U બંને પાડોશી છે.

• Exercise •

1 પાંચ છોકરા વર્તુળાકાર ઊભા છે. અભિનવ, આલોક અને અંકુરની વચ્ચે છે. અપૂર્વ અભિષેકની ડાબી બાજુ છે. આલોક અપૂર્વની ડાબી બાજુ છે. તો અભિનવની બરોબર જમણી બાજુ કોણ છે ?
(A) અંકુર (B) આલોક (C) અપૂર્વ (D) અભિષેક

2 રાધા, શીલા, મહિમા અને સીતા એક ગોળ ટેબલની આજુબાજુ બેઠેલ છે. રાધા શીલાની જમણી બાજુ બેઠી છે. મહિમા સીતાની ડાબી બાજુ બેઠી છે. આપેલ વિકલ્પોમાંથી જણાવો કે કઈ જોડી એકબીજાની સામ-સામે બેઠી છે ?
(A) રાધા-શીલા (B) મહિમા-સીતા (C) રાધા-સીતા (D) શીલા-સીતા

3 6 છોકરા એક ગોળાકાર ટેબલની ચારે તરફ ટેબલના મધ્યબિંદુ તરફ મોં રાખીને બેઠા છે. મનોજ પંકજની જમણી બાજુ છે. રમેશ નયન અને વિનેશની વચ્ચે બેઠો છે. આલોક નયનની ડાબી બાજુ બેઠો છે. આલોકની બરાબર વિરૂદ્ધ દિશામાં વિનેશ બેઠો છે.

Q1. મનોજ કોની વિરૂદ્ધ બેઠો છે ?
(A) આલોક (B) રમેશ (C) નયન (D) પંકજ

Q2. પંકજ કયા બે છોકરાઓની વચ્ચે બેઠો છે ?
(A) રમેશ - વિનેશ (B) રમેશ - આલોક (C) વિનેશ - મનોજ (D) મનોજ - આલોક

Q3. નયન કયા બે છોકરાઓની વચ્ચે બેઠો છે ?
(A) રમેશ - આલોક (B) પંકજ - મનોજ (C) આલોક - પંકજ (D) રમેશ - વિનેશ

Q4. જો મનોજ અને પંકજ પોતાના સ્થાન બદલી લે તો આલોકની ડાબી બાજુ કોણ બેઠું હશે ?
(A) વિનેશ (B) મનોજ (C) પંકજ (D) રમેશ

4 M, N, O, P, Q, R, T અને W કેન્દ્ર તરફ મુખ રાખી વર્તુળાકાર બેઠા છે. Q એ W ની જમણે ત્રીજો અને M ની ડાબી બાજુ બીજો છે. P એ O ની ડાબે ત્રીજો બેઠો છે કે જે T ની ડાબે ત્રીજો બેઠો છે O એ W ની તરત જ ડાબે બેઠો છે. N એ M નો પાડોશી નથી.

Q1. નીચેનામાંથી કઈ જોડીની પ્રથમ વ્યક્તિ બીજીની તરત જ ડાબી બાજુ બેઠેલ છે ?
(A) PQ (B) MP (C) RM (D) આપેલમાંથી કોઈ નહીં

Q2. M ને જમણે બીજો કોણ છે ?
(A) R (B) W (C) Q (D) O

Q3. P ના જમણે ચોથું કોણ છે ?
(A) N (B) W (C) R (D) O

Q4. Q ની તરત જ ડાબે કોણ છે ?
(A) N (B) T (C) P (D) O

Q5. R અને W ની વચ્ચે કોણ બેઠું છે ?
(A) M (B) N (C) O (D) Q

Q6. T ની તરત જ ડાબી બાજુ કોણ બેઠું છે ?
(A) W (B) N (C) Q (D) O

Q7. R ની તરત જ જમણે કોણ બેઠું છે ?
(A) P (B) T (C) M (D) આપેલમાંથી કોઈ નહીં

5

આઠ વ્યક્તિ J, K, L, M, N, O, P અને Q એક વર્તુળાકાર ટેબલ પર અંદરની દિશામાં મોઢું રાખીને બેઠા છે. M ની જમણી ત્રીજા સ્થાને O છે. M અને J વચ્ચે ફક્ત એક જ વ્યક્તિ બેઠો છે. J અને K વચ્ચે ત્રણ વ્યક્તિ બેઠા છે. P એ J નો પાડોશી છે.P અને L વચ્ચે ત્રણ વ્યક્તિ બેઠા છે.P ની જમણે બીજા સ્થાને દ્ર છે.

Q1. નીચેનામાંથી શું સાચું છે ?
(A) M એ K નો પાડોશી છે (B) N એ J નો પાડોશી છે
(C) O ના ડાબે બીજો P છે (D) N અને O વચ્ચે ચાર વ્યક્તિ બેઠા છે

Q2. Q ની ડાબે બીજા સ્થાને બેઠેલ વ્યક્તિની ડાબે બીજું કોણ બેઠું છે ?
(A) M (B) K (C) N (D) L (E) J

Q3. નીચે આપેલામાંથી ક્યું અલગ પડે છે ?
(A) PQ (B) KL (C) MN (D) QO (E) KO

Q4. K ની સાપેક્ષે N નું સ્થાન જણાવો.
(A) ડાબે બીજો (B) જમણે બીજો (C) ડાબે ત્રીજો
(D) જમણે ત્રીજો (E) ડાબે ચોથો

6

આઠ વ્યક્તિ J, K, L, M, N, O, P અને Q એક વર્તુળાકાર ટેબલ પર અંદરની દિશામાં મોઢું રાખીને બેઠા છે. M ની જમણી ત્રીજા સ્થાને O છે. M અને J વચ્ચે ફક્ત એક જ વ્યક્તિ બેઠો છે. J અને K વચ્ચે ત્રણ વ્યક્તિ બેઠા છે. P એ J નો પાડોશી છે. P અને L વચ્ચે ત્રણ વ્યક્તિ બેઠા છે. P ની જમણે બીજા સ્થાને N છે.

Q1. નીચેનામાંથી શું સાચું છે ?
(A) M એ K નો પાડોશી છે (B) N એ J નો પાડોશી છે
(C) O ની ડાબે બીજા સ્થાને P છે (D) N અને O વચ્ચે ચાર વ્યક્તિ બેઠા છે

Q2. Q ની ડાબે બીજા સ્થાને બેઠેલ વ્યક્તિની ડાબે બીજું કોણ બેઠું છે ?
(A) M (B) K (C) N (D) L (E) J

Q3. નીચે આપેલામાંથી ક્યું અલગ પડે છે ?
(A) PQ (B) KL (C) MN (D) QO (E) KO

Q4. K ની સાપેક્ષે N નું સ્થાન
(A) ડાબે બીજો (B) જમણે બીજો (C) ડાબે ત્રીજો (D) જમણે ત્રીજો

Q5. K થી ઘડિયાળની વિરૂદ્ધ દિશામાં જોતા, K અને P વચ્ચે કેટલા વ્યક્તિઓ બેઠા હોય ?
(A) 1 (B) 2 (C) 3 (D) એક પણ નહી

7 P, Q, R, S, T, U, V, W એક વર્તુળાકારે ટેબલ ફરતે કેન્દ્ર તરફ મોં રાખીને બેઠા છે.

- T એ P ના જમણે ત્રીજો બેઠો છે
- W એ S ના જમણે બીજો બેઠો છે
- S એ P કે T નો પાડોશી નથી
- U અને Q એકબીજાના પાડોશી છે
- Q એ P નો પાડોશી નથી
- V એ W નો પાડોશી નથી

Q1. V ના સંદર્ભે R નું સ્થાન જણાવો.
(A) ડાબે બીજું (B) જમણે બીજું (C) જમણે ત્રીજું (D) ડાબે ત્રીજું

Q2. નીચેનામાંથી કયું જોડકું અલગ પડે છે?
(A) RQ (B) PV (C) TP (D) US

Q3. W ના તરત જમણે જે વ્યક્તિ બેઠો છે, તેની જમણે બીજું કોણ બેઠું છે?
(A) U (B) R (C) Q (D)P

Q4. U થી ડાબી તરફ જોતાં U અને W વચ્ચે કેટલા વ્યક્તિઓ બેઠા છે?
(A) 1 (B) 3 (C) 4 (D) 2

Q5. T અને S વચ્ચે કોણ બેઠું છે?
(A) U (B) Q (C) W (D) V

8 P, Q, R, S, T, V, W અને Y એક વર્તુળાકારે ટેબલ ફરતે કેન્દ્ર તરફ મોં રાખીને બેઠા છે.

- P એ T ના ડાબે બીજો બેઠો છે
- W એ Y ના જમણે ત્રીજો બેઠો છે
- Y એ T નો પાડોશી નથી
- V અને R એકબીજાના પાડોશી છે
- Q અને R એકબીજાના પાડોશી છે, પણ Q કે R એ Y ના પાડોશી નથી

Q1. P અને Y ની વચ્ચે કોણ બેઠું છે?
(A) W (B) S (C) V (D) Q

Q2. T થી ઘડિયાળની દિશામાં જોતાં T અને P વચ્ચે કેટલાં વ્યક્તિઓ બેઠા હોય?
(A) 1 (B) 2 (C) 3 (D) 4

Q3. નીચે આપેલમાંથી કયું જોડકું અલગ પડે છે?
(A) WP (B) VR (C) QT (D) VY

Q4. Q ના સંદર્ભે Y નું સ્થાન જણાવો.
(A) ડાબે ચોથું (B) ડાબે બીજું (C) જમણે બીજું (D) જમણે ત્રીજું

Q5. ઉપરોક્ત બેઠક વ્યવસ્થાના આધારે નીચેની શ્રેણી પૂર્ણ કરો.
RV SP QR PW ?
(A) VY (B) YS (C) PW (D) SP

9 P, Q, R, S, T, W, X, Yઅને Z કેન્દ્ર તરફ મોં રાખીને વર્તુળાકાર ટેબલ ફરતે બેઠા છે?

- X એ R ની તરત ડાબે બેઠો છે
- T એ P ની તરત જમણે બેઠો છે
- Q એ T નો પાડોશી છે
- W એ X ની જમણે પાંચમો બેઠો છે
- Y એ W નો પડોશી છે
- S એ R ની જમણે બીજો બેઠો છે
- P અને Q વચ્ચે માત્ર એક વ્યક્તિ બેઠો છે

Q1. R અને S ની વચ્ચે કોણ બેઠું છે?
(A) X (B) Z (C) Q (D) Y

Q2. Y અને Z ની વચ્ચે કોણ બેઠું છે?
(A) P (B) W (C) R (D) S

Q3. Wની જમણે ત્રીજો કોણ બેઠું છે?
(A) R (B) X (C) Q (D) Z

Q4. X ના પાડોશી કોણ છે?
(A) RQ (B) WZ (C) YZ (D) RZ

Q5. નીચેનામાંથી કયું જોડકું અલગ પડે છે?
(A) TW (B) WS (C) ZX (D) YR

10 S, T, U, V, W, X, Y અને Z એક વર્તુળાકાર કેન્દ્ર ફરતે બેઠા છે, જેમાંથી S અને T કેન્દ્ર તરફ મોં કરીને બેઠા છે, જ્યારે બાકી બધા કેન્દ્રની વિરુધ્ધ દિશા તરફ મોં કરીને બેઠા છે.

- Y એ W ની ડાબે બીજો બેઠો છે
- S એ Y ની ડાબે બીજો બેઠો છે
- T એ S ની તરત જમણે બેઠો છે
- T એ Y નો પાડોશી નથી
- V એ Y નો પાડોશી નથી
- S અને Z ની વચ્ચે માત્ર એક વ્યક્તિ બેઠો છે
- X ના બંને પડોશી કેન્દ્રથી વિરુધ્ધ દિશામાં મોં રાખીને બેઠા છે

Q1. S ના સંદર્ભે X નું સ્થાન જણાવો?
(A) ડાબે ત્રીજું (B) જમણે ત્રીજું (C) ડાબે બીજું (D) જમણે બીજું

Q2. Z ની તરત ડાબે કોણ બેઠું છે?
(A) T (B) V (C) W (D) S

Q3. W ના પાડોશી કોણ કોણ છે?
(A) ZT (B) TV (C) VX (D) YS

Q4. W ના સંદર્ભે U નું સ્થાન જણાવો?
(A) ડાબે બીજું (B) જમણે ત્રીજું (C) ડાબે છઠ્ઠું (D) જમણે પાંચમું

Q5. U અને V વચ્ચે કેટલા વ્યક્તિઓ બેઠા હોય?
(A) 3 (B) 2 (C) 4 (D) 1

11 A, B, C, D, E અને F એક પંક્તિમાં બેઠા છે. E અને F પંક્તિના મધ્યમાં બેઠા છે તથા A અને B પંક્તિના બંને છેડા પર બેઠા છે. A એ C ની જમણી બાજુ બેઠો છે. તો B ની જમણી બાજુ કોણ બેઠું છે ?

S, T, U, V, W, X, Y અને Z આઠ મિત્રો એક સીધી રેખામાં ઉત્તર તરફ મોં રાખીને બેઠા છે. જરૂરી નથી કે આ ક્રમમાં જ બેઠા હોય.

- W એ V ના જમણે ત્રીજો બેઠો છે
- S એ V ના ડાબે ત્રીજો બેઠો છે
- U એ X ના ડાબે પાંચમો બેઠો છે
- V અને U બંને પડોશી છે
- Z એ Y ના ડાબે ત્રીજો બેઠો છે

Q1. નીચે આપેલ જોડકાઓમાં એક જોડકું અલગ પડે છે એ કયું છે તે ચકાસો.
(A) ZS (B) YT (C) XW (D) UY

Q2. Y અને W ની બિલકુલ વચ્ચે કોણ બેઠું છે ?
(A) X (B) V (C) Z (D) T

Q3. T ના સંદર્ભે Z નું સ્થાન કયું હશે ?
(A) ડાબે ત્રીજું (B) ડાબે ચોથું (C) ડાબે પાંચમું (D) જમણે ચોથું

Q4. આડી હરોળના બંને છેડે કોણ બેઠું છે ?
(A) XS (B) WS (C) ZX (D) XU

12 P, Q, R, S, T અને V એક સીધી રેખામાં ઉત્તર તરફ મોં રાખીને બેઠા છે, જરૂરી નથી કે આ ક્રમમાં જ હોય.

- Q એ T ની જમણે ત્રીજો બેઠો છે
- T એ P ના જમણે બીજો બેઠો છે
- V એ T નો પડોશી નથી
- R એ S ના ડાબે બીજો બેઠો છે

Q1. P ના સંદર્ભે S નું સ્થાન ?
(A) જમણે ત્રીજો (B) તરત જમણે (C) ડાબે બીજો (D) જમણે બીજો

Q1. R ની તરત જમણે કોણ બેઠું છે ?
(A) V (B) T (C) P (D) Q

Q1. R અને V વચ્ચે કેટલા લોકો બેઠેલા છે ?
(A) 0 (B) 1 (C) 2 (D) 3

Q1. આડી લાઈનના બિલકુલ છેડે કોણ બેઠું છે ?
(A) PQ (B) TS (C) RT (D) VS

13 P, Q, R, S, T, V, W એ એક સીધી રેખામાં ઉત્તર તરફ મોં રાખીને બેઠા છે, જેમાં Q એ T ના જમણે ત્રીજો બેઠો છે. W એ Q ના જમણે બીજો બેઠો છે. V અને R પડોશી છે. V એ T નો પડોશી નથી. S અને P વચ્ચે માત્ર એક જ વ્યક્તિ બેઠો છે. S એ Q નો પડોશી નથી.

Q1. R અને P વચ્ચે કેટલા વ્યક્તિ બેઠા છે ?
(A) 0 (B) 1 (C) 2 (D) 3

Q2. આડી હરોળના બંને છેડે કોણ બેઠું છે ?
(A) R, W (B) S, T (C) W, Q (D) T, R

Q3. V ના સંદર્ભે T નું સ્થાન ?

(A) ડાબે બીજો (B) જમણે બીજો (C) જમણે ત્રીજો (D) ડાબે ત્રીજો

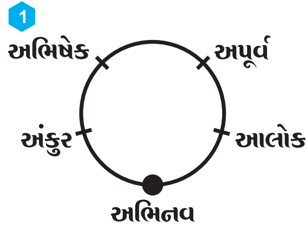
Q4. જો બધા જ મૂળાક્ષરોને 'જમણેથી ડાબે' અંગ્રેજી મૂળાક્ષરના આધારે ક્રમમાં બેસાડીએ તો કેટલા મૂળાક્ષરોનું સ્થાન બદલાશે નહિ.

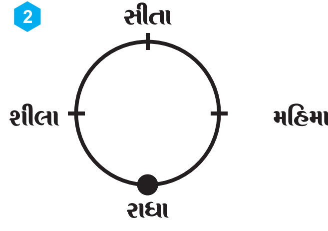
(A) એકપણ નહિ. (B) એક (C) બે (D) ત્રણ

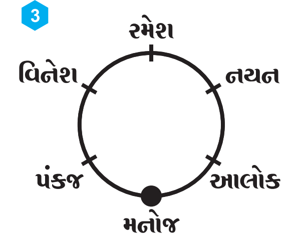
ANSWERS

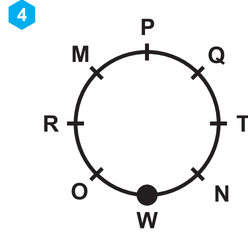
(1) અભિનવની બરોબર જમણે આલોક છે **(2)** રાધા અને સીતા એકબીજાની સામે બેઠી છે
(3) Q1. B, Q2. C, Q3. A, Q4. C (4) Q1. D, Q2. D, Q3. B, Q4. B, Q5. C, Q6. B, Q7. D (5) Q1. B, Q2. D, Q3. E, Q4. C,
(6) Q1. B, Q2. A, Q3. E, Q4. C, Q5. B (7) Q1. B, Q2. C, Q3. C, Q4. A, Q5. D (8) Q1. B, Q2. A, Q3. D, Q4. D, Q5. B
(9) Q1. B, Q2. D, Q3. C, Q4. A, Q5. D (10) Q1. A, Q2. B, Q3. C, Q4. B, Q5. A (11) Q1. D, Q2. D, Q3. B, Q4. A
(12) Q1. A, Q2. B, Q3. C, Q4. A (13) Q1. C, Q2. B, Q3. A, Q4. A

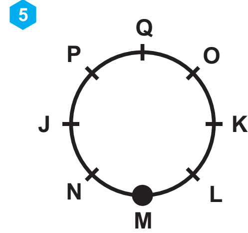
● Solutions ●

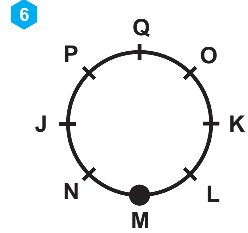

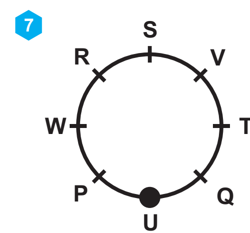

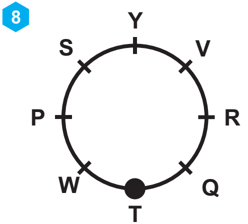

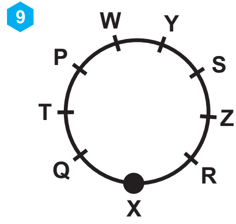

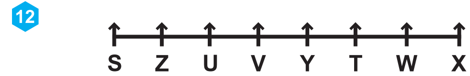

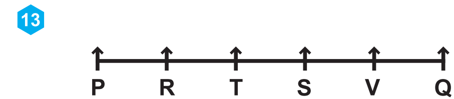

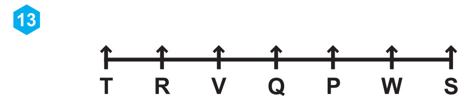

CHAPTER 10

Blood Relations (લોહીના સંબંધો)

10.1 પ્રસ્તાવના

- આ પ્રકરણનાં પ્રશ્નોમાં એક વ્યક્તિની બીજા વ્યક્તિ સાથેના સંબંધની માહિતી થોડી જટીલ સ્વરૂપે આપેલી હોય છે કે જે ઉમેદવારે સમજીને ઝડપથી જવાબ આપવાનો હોય છે.

10.2 સમજૂતી (ભાગ - 1)

આ પ્રકારના પ્રશ્નોનાં જવાબ આકૃતિ (Relation Tree) બનાવીને સરળતાથી આપી શકાય છે.

આ આકૃતિ બનાવતાં ધ્યાનમાં રાખવા જેવી કેટલીક બાબતો :

01. Gender (જાતિ)

પ્રશ્નમાં આપેલ કોઈ પણ વ્યક્તિની જાતિ નક્કી કરવી અને પુરૂષને (+) ની નિશાની અને સ્ત્રીને (-) ની નિશાની તરીકે દર્શાવવાં.

ઉ.દા. A એ B નો ભાઈ છે.

A B

(+)

અહીં A ની જાતિ નક્કી થશે, જ્યારે B ની જાતિ નક્કી થશે નહિ.

સામાન્ય રીતે, જેની પાછળ નો, ની, નું, નાં લાગેલું હોય તેની જાતિ નક્કી ન થાય.

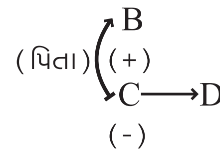
અપવાદ :- બે વ્યક્તિ વચ્ચે પતિ -પત્નીનો સંબંધ આપેલ હોય ત્યારે એક સાથે બંનેની જાતિ નક્કી થાય છે.

10.3 સમજૂતી (ભાગ - 2)

02. Generation (પેઢી)

પ્રશ્ન આધારે દરેક વ્યક્તિને પેઢી આધારે ઉપર - નીચે ગોઠવવાં. એટલે કે, પિતા ઉપરની લાઈનમાં અને પુત્ર નીચેની લાઈનમાં અને એક સરખી પેઢી એક જ લાઈનમાં ગોઠવવી.

ઉ.દા. B એ C ના પિતા છે. C એ D ની બહેન છે.

10.4 સમજૂતી (ભાગ - 3)

03. Family (કુટુંબ)

આ વ્યક્તિઓને કુટુંબ પ્રમાણે ગોઠવો. એટલે કે પરિણીત કપલને ગોઠવ્યા બાદ વરપક્ષ અને કન્યાપક્ષના સભ્યો અલગ અલગ રાખવા.

ઉ.દા. A એ B નો પતિ છે; C એ B નો પિતા છે. E એ A ની માતા છે, અને J એ A નો ભાઈ છે.

E (-) — C (+)

J (+) A (+) ≈ B (-)

વર પક્ષ — કન્યા પક્ષ

(નોંધ :- પતિ - પત્ની વચ્ચે (≈) છેડાછેડી બાંધવી)

10.5 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

B અને C એ S ના ભાઈઓ છે. B એ M અને N નો પુત્ર છે. M એ K ની પુત્રી છે. R એ N ના સસરા છે. Q એ R નો પુત્ર છે. હવે T એ K નો ભાઈ હોય તો Q સાથે T નો સંબંધ શું ?

(GIDC Clerk cum typist - 2016)

(A) પિતા (B) મામા (C) ભત્રીજો (D) એકપણ નહીં.

10.6 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

A એ B અને C ની માતા છે, D એ C નો પતિ છે, તો A એ D ને શું થશે?

(Municipal Chief Officer -2017)

(A) જમાઈ (B) માતા (C) સાસુ (D) સસરા

10.7 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

ધારો કે A એ C નો પુત્ર છે. C અને Q સગી બહેનો છે. Z એ Q ની માતા છે. P એ Z નો પુત્ર છે. તો નીચેનામાંથી કયો સબંધ સાચો થાય?

(GPSC - 1/2 Dec. 2014)

(A) C અને P બન્ને બહેનો છે. (B) P અને A બન્ને પિતરાઈ છે.

(C) P એ A ના મામા છે. (D) Q એ A ના દાદી છે.

10.8 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

એક સ્ત્રીએ પુરૂષને આંગળી ચીંધીને કહ્યું કે તેના ભાઈના પિતા એ મારા દાદાના એક માત્ર પુત્ર છે. તો સ્ત્રીનો પુરૂષ સાથે શો સંબંધ હશે ?

(Constable- 2016)

(A) પુરૂષની બહેન છે. (B) પુરૂષની મા છે. (C) પુરૂષની દીકરી છે. (D) પુરૂષની દાદી છે.

10.9 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 5)

જો B કહે કે તેની માતા એ A ની માતાની એકમાત્ર દીકરી છે, તો A નો B સાથે શું સંબંધ છે ? (PSI GK - 2017)

(A) પુત્ર (B) પિતા (C) દાદા (D) મામા

10.10 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 6)

એક માણસે બીજા માણસને કહ્યું 'તમારા ભાઈનો પુત્ર, એ મારા પુત્રનો સગો ભાઈ થાય' તો તે બંને માણસો વચ્ચે શું સંબંધ થાય ? (Junior Clerk -2015)

(A) પિતા - પુત્ર (B) સસરો -જમાઈ (C) સાળો - બનેવી (D) ભાઈ - ભાઈ

10.11 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 7)

મારી ફોઈના પિતાના પુત્રની પુત્રી મારી શું થાય ? (PSI / ASI GK - 2015)

(A) ફોઈ (B) ભત્રીજી (C) બહેન (D) ભાણેજી

10.12 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 8)

ગોવિંદભાઈને પાંચ પુત્રો છે અને દરેક ભાઈને એક બહેન છે. જો આ બધા સંતાનો માતા - પિતા સાથે રહેતા હોય તો કુટુંબમાં કુલ કેટલા સભ્યો હશે ? (PSI / ASI GK - 2015)

(A) 12 (B) 8 (C) 10 (D) એકપણ નહીં

10.13 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 9)

એક પરિવારમાં એક પુરુષ અને તેની પત્ની, તેમનાં ચાર દીકરા અને તેમની પત્નીઓ રહે છે દરેક દીકરાને ત્રણ દીકરા અને એક દીકરી હોય, તો સમગ્ર કુટુંબમાં પુરુષ સભ્યોની સંખ્યા જણાવો. (GSSSB સિનિયર ઈન્ડસ્ટ્રી ઈન્સ્પેક્ટર - 2017)

(A) 4 (B) 8 (C) 12 (D) 17

• Exercise •

1 રોહન એ સોહનનો ભાઈ છે, અને મોહન એ રોહનનો પિતા છે, રમણએ દીયાનો ભાઈ છે, અને દીયાએ સોહનની દીકરી છે, તો રમણના કાકા કોણ ?
(A) સોહન (B) મોહન (C) રોહન (D) કહી ન શકાય

2 જો L એ M નો પતિ છે અને N એ O અને M ની માતા છે, તો N એ L ને શું થાય ?
(A) માતા (B) બહેન (C) માસી (D) સાસુ

3 X એ Y નો ભાઈ છે, Z એ X ની બહેન છે, P એ J નો ભાઈ છે, J એ Y ની દીકરી છે અને Y એ V નો પતિ છે, તો P ના કાકા કોણ ?
(A) Y (B) Z (C) J (D) X

4 જો L એ M અને A નો ભાઈ છે. B એ M ની માતા છે અને C એ L નો પિતા છે. તો નીચેનામાંથી કયું વિધાન સાચું ન હોઈ શકે ?
(A) M એ A નો ભાઈ છે (B) L એ B નો દીકરો છે
(C) L એ A નો પિતા છે (D) B અને C પતિ - પત્ની છે

5 ઈશા અને રોહન પતિ પત્ની છે કે જેમને નૈના અને દિયા નામની બે દીકરીઓ છે, દિયાના લગ્ન અભય સાથે થયા છે, અભય કે જે કિરણ અને વરૂણનો પુત્ર છે. વંદના એ અભયની દીકરી છે. પાયલ કે જે અભયની બહેન છે. પાયલના લગ્ન હર્ષિત સાથે થયા છે અને તેમને બે પુત્રો જીગો અને બકો છે.

Q1. જીગો અને વંદના વચ્ચે શું સંબંધ થાય ?
(A) પિતરાઈ (B) પતિ - પત્ની
(C) બાપ - દીકરી (D) કાકા - ભત્રીજી

Q2. પાયલ એ દીયાને શું થાય ?
(A) ફોઈબા (B) નણંદ (C) માસી (D) બહેન

Q3. નીચેમાંથી કયું વિધાન સાચું છે.
(A) વરૂણ એ દિયાના મામા છે (B) જીગો એ નૈનાનો દીકરો છે
(C) કિરણ એ હર્ષિતના સાસુ છે (D) વંદના અને પાયલ પિતરાઈ છે

6 એક માણસ સામે આંગળી બતાવી એક સ્ત્રીએ કહ્યુ તેની માતા, મારી સાસુની એકની એક પુત્રવધુ છે, તો તે પુરૂષ સ્ત્રીને શું થાય ?
(A) પુત્ર (B) પિતા (C) ભાઈ (D) કાકા

7 રૈનાએ પ્લેટફોર્મ ઉપરની એક સ્ત્રી તરફ આંગળી બતાવી કહ્યું, તેણી, મારી માતાના પુત્રના પિતાની બહેન છે તો રૈનાને તે સ્ત્રી સાથે શું સંબંધ થાય ?
(A) માતા (B) બહેન (C) ફોઈબા (D) દાદી

8 એક માણસનો પરિચય આપતા સ્ત્રીએ કહ્યું, 'તેની પત્ની એ મારા પિતાની એક માત્ર પુત્રી છે' તો તે સ્ત્રીને તે માણસ સાથે શો સંબંધ હોય ?
(A) ભાઈ (B) પતિ (C) પુત્ર (D) પત્ની

9 વિજય કહે છે, 'આનંદની માતા મારી માતાની એકમાત્ર પુત્રી છે' આનંદનો વિજય સાથે શો સંબંધ છે ?
(A) મામા (B) કાકા (C) ભાણેજ (D) ભાઈ

10 ભુરો અને જીગો ભાઈઓ છે. કરમ એ ગરમનો પિતા છે. અવની એ જીગાની માતા છે. ભૂરો અને ગરમ ભાઈઓ છે. કરમ એ અવનીને સંબંધમાં શું થાય ?
(A) પત્ની (B) પતિ (C) પુત્ર (D) ભાઈ

11 જીગા તરફ આંગળી બતાવી ભૂરાએ કહ્યું, 'તે મારી બહેનના એક માત્ર ભાઈનો પુત્ર છે.' તો ભૂરાને જીગો શું થાય ?
(A) પુત્ર (B) પતિ (C) ભાઈ (D) પત્ની

12 તસ્વીરમાં પુરૂષના ફોટા તરફ આંગળી બતાવી એક સ્ત્રીએ કહ્યું, 'તેના ભાઈના પિતા એ મારા દાદાના એકના એક પુત્ર છે', તો એ ફોટાવાળા માણસને સ્ત્રી શું સંબંધમાં થાય ?
(A) મામા (B) ભાઈ (C) પિતા (D) બહેન

13 P એ Q નો ભાઈ છે. R એ Q ની માતા છે. S એ R નો પતિ છે. T એ S ની માતા છે, તો T ને P શું થાય ?
(A) માતા (B) પુત્ર (C) પિતા (D) દાદી

14 સુરેશની માતાને ત્રણ પુત્રો હતા. પહેલાનું નામ રમેશ, બીજાનું નામ મહેશ તો ત્રીજાનું નામ શું ?
(A) સુરેશ (B) રમેશ (C) મહેશ (D) કહી ન શકાય

15 જીગાની માતા, ભૂરાની બહેનની દીકરી છે, તો ભૂરાની માતા, જીગાની માતાની શું થાય ?
(A) બહેન (B) નાની (C) માતા (D) કહી ન શકાય

ANSWERS

(1) C (2) D (3) D (4) C (5) Q1. A, Q2. B, Q3. C (6) A (7) C (8) B
(9) C (10) B (11) A (12) D (13) D (14) A (15) B

Solutions

1

મોહન
(+)
રોહન સોહન
(+) (+)
દિયા રમણ
(-) (+)
જવાબ : રોહન

2

N
(-)
L ≈ M O
(+) (-)
જવાબ : સાસુ

3

Z X Y ≈ V
(-) (+) (+) (-)
J P
(-) (+)
જવાબ : X

4

C ≈ B
(+) (-)
L M A
(+)
જવાબ :
L એ A નો પિતા ન હોઈ શકે, કારણકે
L અને A બંને એકજ પેઢીના છે.

5

ઈશા ≈ રોહન   કિરણ ≈ વરૂણ
(-) (+)   (-) (+)
નૈના દિયા ≈ અભય પાયલ ≈ હર્ષિત
(-) (-) (+) (-) (+)
વંદના જીગો બકો
(-) (+) (+)

જવાબ :
A1. જીગો અને વંદના પિતરાઈ થાય
A2. પાયલ એ દિયાને નણંદ થાય
A3. કિરણ એ હર્ષિતના સાસુ છે

6

સાસુ
(-)
સ્ત્રી ≈ પતિ
(-) (+)
માણસ
(+)
જવાબ : પુત્ર

7

માતા ≈ પિતા સ્ત્રી
(-) (+) (-)
રૈના
(+)
જવાબ : ફોઈબા

8

પિતા
(+)
સ્ત્રી ≈ માણસ
(-) (+)
જવાબ : પત્ની

9
માતા
(-)
વિજય માતા
(+) (-)
આનંદ
(+)
જવાબ : ભાણેજ

10
અવની ≈ કરમ
(-) (+)
ભુરો જીગો ગરમ
(+) (+) (+)
જવાબ : પતિ

11
ભૂરો બહેન
(+) (-)
જીગો
(+)
જવાબ : પુત્ર

12
દાદા
(+)
પિતા
(+)
સ્ત્રી પુરૂષ પુરૂષનો ભાઈ
(-) (+) (+)
જવાબ : બહેન

13
T
(-)
S ≈ R
(+) (-)
Q P
(+)
જવાબ : દાદી

14
માતા
(-)
સુરેશ રમેશ મહેશ
(+) (+) (+)
જવાબ : સુરેશ

15
ભૂરાની માતા
(-)
ભૂરાની બહેન ભૂરો
(-) (+)
જીગાની માતા
(-)
જીગો
(+) જવાબ : નાની

CHAPTER 11
Series (શ્રેણી)

11.1 પ્રસ્તાવના

11.2 (પ્રેક્ટિસ વર્ક) D 3 M % R 1 @ 6 F 9 E © K P 2 B I 7 * U Q 4 A W F 5 $ 8 # Z

Q1. ઉપર આપેલ સિરિઝમાં એવા કેટલા અંક છે , જેની આગળ ચિન્હ અને પાછળ વ્યંજન છે?

(A) કોઈ નહીં (B) 1 (C) 2 (D) 3

11.3 (પ્રેક્ટિસ વર્ક) D 3 M % R 1 @ 6 F 9 E © K P 2 B I 7 * U Q 4 A W F 5 $ 8 # Z

Q2. ઉપરની આપેલ સિરિઝમાં એવા કેટલા સ્વર છે, જેની આગળ અંક છે, પણ પાછળ અંક નથી ?

(A) કોઇ નહીં (B) 1 (C) 2 (D)3

11.4 (પ્રેક્ટિસ વર્ક) D 3 M % R 1 @ 6 F 9 E © K P 2 B I 7 * U Q 4 A W F 5 $ 8 # Z

Q3. આપેલ સિરિઝમાંથી જો બધા જ ચિન્હો રદ્દ કરવામાં આવે તો ડાબેથી 11મો કોણ છે ?

(A) P (B) 1 (C) 2 (D)

11.5 (પ્રેક્ટિસ વર્ક) D 3 M % R 1 @ 6 F 9 E © K P 2 B I 7 * U Q 4 A W F 5 $ 8 # Z

Q4. નીચે આપેલ સમૂહ માંથી કોણ અલગ પડે છે ?

(A) KP© (B) UQ * (C) 9EF (D) IB7

11.6 (પ્રેક્ટિસ વર્ક) D 3 M % R 1 @ 6 F 9 E © K P 2 B I 7 * U Q 4 A W F 5 $ 8 # Z

Q5. જમણી બાજુથી 20 મા ઘટકના જમણે 8મું ઘટક કયુ છે ?

(A) 6 (B) 7 (C) 8 (D) આપેલમાંથી કોઈ નહીં

11.7 (પ્રેક્ટિસ વર્ક) H @ F ! 3 U 6 % G I T * P L 8 $ ¥ 9 S 2 7 & A M K + J © D 4 # 5 ¢ E

Q1. આપેલી સિરીઝમાં જમણેથી 20માં ઘટકની જમણે 9મું ઘટક ક્યું?
(A) K (B) M (C) U (D) A

Q2. આપેલી સિરીઝમાં એવા વ્યંજન કેટલા કે જેની તરત આગળ અને તરત પાછળ નિશાની હોય?
(A) 3 (B) 1 (C) 2 (D) એક પણ નહિ

Q3. ઉપરોક્ત સિરીઝમાંથી બધી જ નિશાનીઓ રદ્દ કરવામાં આવે તો ડાબેથી 12મું ઘટક ક્યું હશે?
(A) 9 (B) 2 (C) 5 (D) 7

Q4. ઉપરોક્ત સિરીઝના આધારે નીચે આપેલમાંથી અલગ ક્યું પડે છે?
(A) L$8 (B) AKM (C) !F3 (D) 6G%

Q5. ઉપરોક્ત સિરીઝના આધારે નીચે દર્શાવેલ શ્રેણી પૂરી કરો
F3U %IT L$¥ ?
(A) 927 (B) 7%A (C) 7AM (D) 2&A

SELF-PRACTICE

1. R@29TVAY5©#J1P8Q$E3*%6W41§UZ

Q1. આપેલ સમૂહમાંથી કોણ અલગ પડે છે ?
(A) JP(C) (B) 64* (C) W1% (D) 1#8

Q2. નીચેનામાંથી જમણી બાજુથી 19માંના જમણે પમું ક્યું છે ?
(A) J (B) V (C) W (D) 8

Q3. ઉપર આપેલ સિરીઝમાંથી એવા કેટલા અંક છે જેના પહેલા વ્યંજન છે અને પછી ચિન્હ છે ?
(A) 1 (B) 2 (C) 3 (D) 4

Q4. જો ઉપરની સિરીઝમાં છેલ્લા 18 ઘટકો ઉલટા ગોઠવવામાં આવે તો ડાબેથી 17મું ક્યું ?
(A) H (B) P (C) W (D) 6

Q5. ઉપર આપેલ સિરીઝમાંથી એવા કેટલા સ્વર છે જેની પહેલા ચિન્હ છે અથવા પછી ચિન્હ છે ?
(A) કોઈ નહીં (B) 1 (C) 2 (D) 3

2. R@F§31#MDUP4H©T8WN*AQ5EBI$J%Y27

Q1. આપેલ સમુહમાંથી કોણ અલગ પડે છે ?
(A) MD1 (B) 4HP (C) 8WT (D) Q5A

Q2. ઉપર આપેલ સિરિઝમાં એવા કેટલા ચિન્હ છે , જેની પહેલા અંક છે અને પછી અક્ષર છે ?
(A) કોઈ નહીં (B) 1 (C) 2 (D) 4

Q3. આપેલ સિરિઝમાંથી જો બધા જ અંકને રદ્દ કરવામાં આવે તો ડાબેથી 11મું કોણ હશે ?
(A) P (B) Q (C) N (D) ©

Q4. ઉપર આપેલ સિરિઝમાંથી નીચે આપેલ સિરિઝમાં ? ની જગ્યાએ શું આવશે ?
F31 DP4 TWN ?
(A) 5BI (B) QEI (C) QEB (D) Q5B

3. M5$T@2J©DF19WP#E§168NATU7*Z4

Q1. ઉપરની સિરિઝમાં એવા કેટલા ચિન્હ છે, જેની પહેલા અંક અને પછી વ્યંજન હોય ?
(A) 1 (B) 2 (C) 3 (D) 4

Q2. ડાબેથી દસમા અને જમણેથી તેરમા ઘટકની બિલકુલ વચ્ચે કયું ઘટક છે ?
(A)W (B) 3 (C) # (D) E અથવા #

Q3. જો ઉપરની સિરિઝમાં પ્રથમ 16 ઘટક ઉલટા ગોઠવવામાં આવે તો કયું ઘટક જમણેથી 18 મું આવશે ?
(A) J (B) 2 (C) 9 (D) F

Q4. ઉપર આપેલ સિરિઝમાંથી એવા કેટલા વ્યંજન છે જેની પહેલા અંક છે પણ પછી ચિન્હ નથી ?
(A) કોઈ નહીં (B) 1 (C) 2 (D) B

4. CUABDBCEDEDUABUACDEDADBCABCDBAB

Q1. આપેલી સિરીઝમાંથી બધા જ B રદ્દ કરવામાં આવે તો જમણેથી 8મું ઘટક કયું?
(A) E (B) U (C) A (D) D

Q2. ઉપરોક્ત સિરિઝમાંથી ડાબેથી બીજું ઘટક, પાંચમું ઘટક અને આઠમા ઘટકનો ઉપયોગ કરી, અંગ્રેજી ભાષાના કેટલા અર્થપૂર્ણ શબ્દો બનાવી શકાય?
(A) 3 (B) 1 (C) 2 (D) એક પણ નહિ

Q3. ઉપરોક્ત સિરિઝમાંથી એવા સ્વર કેટલા કે જેની તરત પાછળ સ્વર હોય?
(A) 4 (B) 3 (C) 2 (D) એક પણ નહિ

Q4. ઉપરોક્ત સિરિઝમાં ડાબેથી ૭માં ઘટકની જમણે 5મું ઘટક કયું?
(A) E (B) D (C) U (D) A

ANSWERS

(1) Q1. D	Q2. D	Q3. A	Q4. D	Q5. C	
(2) Q1. A	Q2. B	Q3. D	Q4. C	Q5. C	Q6. A
(3) Q1. B	Q2. A	Q3. B	Q4. B		
(4) Q1. D	Q2. B	Q3. B	Q4. C		

CHAPTER 12
Clock (ઘડિયાળ)

12.1 પ્રસ્તાવના

- આ પ્રકરણને ત્રણ વિભાગોમાં વહેંચી શકાય.
  (A) તથ્યો (B) અરીસો (C) ખૂણાઓ

12.2 તથ્યો (Part 1)

- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો એકબીજાને 1 કલાકમાં 1 વાર મળે/ક્રોસ કરે
- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો એકબીજાને 12 કલાકમાં 11 વાર મળે/ક્રોસ કરે
- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો એકબીજાને 24 કલાકમાં 22 વાર મળે/ક્રોસ કરે

12.3 તથ્યો (Part 2)

- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો 1 કલાકમાં 2 વાર એક સીધી રેખામાં આવે.
- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો 12 કલાકમાં 22 વાર એક સીધી રેખામાં આવે.
- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો 24 કલાકમાં 44 વાર એક સીધી રેખામાં આવે.

12.4 તથ્યો (Part 3)

મિનિટ કાંટો:

60 મિનિટમાં = 360° ફરે

1 મિનિટમાં = 6° ફરે

કલાક કાંટો:

12 કલાકમાં = 360° ફરે

1 કલાકમાં = 30° ફરે

1 મિનિટમાં = $1/2^\circ$ ફરે

12.5 તથ્યો (Part 4)

- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો 1 કલાકમાં 2 વાર 90°નો ખૂણો બનાવે.
- કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો 24 કલાકમાં 44 વાર 90°નો ખૂણો બનાવે.

12.6 તથ્યો (Part 5)

કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો 1 કલાકમાં 1 વાર 180°નો ખૂણો બનાવે.
કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો 24 કલાકમાં 22 વાર 180°નો ખૂણો બનાવે.

12.7 તથ્યો (Part 6)

મિનિટ કાંટો કલાક કાંટાની સાપેક્ષે દર 1 કલાકે 55 મિનિટ આગળ હોય.

12.9 અરીસો (Mirror) 11 કરતાં ઓછા સમય માટે

ઘડિયાળનું પ્રતિબિંબ અરીસામાં પડતા આ પ્રતિબિંબમાં કેટલા વાગ્યા હશે તે પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછવામાં આવતા હોય છે.

Example 01 : જો ઘડિયાળમાં 2:35 વાગ્યા હોય તો અરીસામાં જોતા કેટલા વાગ્યા હશે ?

  11 : 60
- 2 : 35
-----
  09 : 25

Example 02 : જો ઘડિયાળમાં 8:15 વાગ્યા હોય તો અરીસામાં જોતાં કેટલા વાગ્યા હોય ?

  11 : 60
- 8 : 15
-----
  03 : 45

Short Cut: ઘડિયાળના આપેલ સમયને 11:60 માંથી બાદ કરતા જે આવે તે પ્રતિબિંબનો સમય મળે છે.

12.10 અરીસો (Mirror) 11 કરતાં વધુ સમય માટે

Example 03 : જો ઘડિયાળમાં 11:40 વાગ્યા હોય તો અરીસામાં જોતાં કેટલા વાગ્યા હોય ?

  23 : 60
- 11 : 40
-----
  12 : 20

Example 04 : જો ઘડિયાળમાં 12:15 વાગ્યા હોય તો અરીસામાં જોતાં કેટલા વાગ્યા હોય ?

  23 : 60
- 12 : 15
-----
  11 : 45

Short Cut: જ્યારે ઘડિયાળનો સમય 12 કલાક કરતાં વધુ એટલે કે 24 કલાક પ્રમાણે આપેલ હોય ત્યારે આપેલ સમયને 23:60 માંથી બાદ કરવો.

12.11 ખૂણાઓ (Angles)

ઘડિયાળનાં બંને કાંટા એટલે કે મિનિટ કાંટો અને કલાક કાંટા વડે બનતા ખૂણાનું માપ પૂછવામાં આવે છે.

આમ, તો આ Concept Practically સમજવો પડે એવો છે અને થોડો Complex પણ છે. પણ આવી બધી અઘરી વસ્તુઓને Short Cut થી સહેલી બનાવવાની મજા અલગ જ છે. ઘડિયાળના બંને કાંટા (કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો) વડે બનતા ખૂણાનું માપ શોધવાનું સૂત્ર

$= 30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = Hour અને M = Minute

Example 01 : જ્યારે ઘડિયાળમાં 6:20 વાગ્યા હોય ત્યારે કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે ?

$30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 6 અને M = 20

$= 30(6) - \frac{11}{2}(20) = 180^{\circ} - 110^{\circ} = 70^{\circ}$

Example 02 : જ્યારે ઘડિયાળમાં 10:30 વાગ્યા હોય ત્યારે કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે ?

$30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 10 અને M = 30

$= 30(10) - \frac{11}{2}(30) = 300^{\circ} - 165^{\circ} = 135^{\circ}$

12.12 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 1)

8 : 30 વાગે કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે ?

(PSI Mains - 2017)

12.13 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 2)

5 : 40 વાગે કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે ?

12.14 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 3)

2 : 30 વાગે કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે ?

12.15 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - 4)

એક ઘડિયાળમાં મિનિટ દર્શાવતો કાંટો 1 કલાક અને 10 મિનિટ (70 મિનિટ) ફરે છે. આ સંજોગોમાં મિનિટ કાંટો કેટલા અંશ ફરશે? (GPSC મહિલા અને બાળ વિકાસ -2017)

(A) 360 (B) 420 (C) 480 (D) 540

12.16 પ્રેક્ટિસ વર્ક (ભાગ - ૫)

8 : 20 વાગે કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે ?

● Exercise ●

1 જો ઘડિયાળમાં 3:05 વાગ્યા હોય તો કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે?

(A) 62.5^0 (B) 67.5^0 (C) 82.5^0 (D) 72.5^0

2 જો ઘડિયાળમાં 4:20 વાગ્યા હોય તો કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે?

(A) 5^0 (B) 10^0 (C) 15^0 (D) 20^0

3 જો ઘડિયાળમાં 6:50 વાગ્યા હોય તો કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે?

(A) 90^0 (B) 97^0 (C) 265^0 (D) 250^0

4 જો ઘડિયાળમાં 3:25 વાગ્યા હોય તો કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે?

(A) 32.5^0 (B) 42.5^0 (C) 52.5^0 (D) 47.5^0

5 જો ઘડિયાળમાં 5:40 વાગ્યા હોય તો કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે?

(A) 65^0 (B) 290^0 (C) 71^0 (D) 190^0

6 જો ઘડિયાળમાં 8:10 વાગ્યા હોય તો કલાક કાંટો અને મિનિટ કાંટો કેટલા અંશનો ખૂણો બનાવે?

(A) 180^0 (B) 190^0 (C) 170^0 (D) 175^0

ANSWERS

(1) A (2) B (3) C (4) D (5) B (6) D

Solutions

Q1. 3:05 વાગ્યા હોય તો,

$30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 3 અને M = 5

$= 30(3) - \frac{11}{2}(5)$

$= 90 - 27.5$

$= 62.5^0$

Q2. 4:20 વાગ્યા હોય તો,

$30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 4 અને M = 20

$= 30(4) - \frac{11}{2}(20)$

$= 120 - 110$

$= 10^0$

Q3. 6:50 વાગ્યા હોય તો,

$30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 6 અને M = 50

$= 30(6) - \frac{11}{2}(50)$

$= 180 - 275$

$= 95^0$ $(360^0 - 95^0 = 265^0)$

Q4. 3:25 વાગ્યા હોય તો,

$30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 3 અને M = 25

$= 30(3) - \frac{11}{2}(25)$

$= 90 - 137.5$

$= -47.5^0$

$= 47.5^0$

Q5. $30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 5 અને M = 40

$= 30(5) - \frac{11}{2}(40)$

$= 150 - 220$

$= -70^0$ $(360^0 - 70^0 = 290^0)$

Q6. 8:10 વાગ્યા હોય તો,

$30H - \frac{11}{2}M$ કે જ્યાં, H = 8 અને M = 10

$= 30(8) - \frac{11}{2}(10)$

$= 240 - 55$

$= 185^0$ $(360^0 - 185^0 = 175^0)$

CHAPTER 13

Non-Verbal Reasoning (આકૃતિવાળા પ્રશ્નો)

13.1 પ્રસ્તાવના

આ પ્રકરણમાં કોઈ ચોક્કસ પ્રકારની સાતત્યવાળી આકૃતિવાળા પ્રશ્નોની ચર્ચા કરવાની છે. અલગ-અલગ ઘણી પ્રકારની સિરીઝવાળી આકૃતિઓ પૂછાય છે પણ Concept તો દરેક સિરીઝનો એકસરખો જ હોય છે.

13.2 ક્રમ આકૃતિઓ (પ્રેક્ટિસ વર્ક - ૧)

આકૃતિના ક્રમ મુજબ આકૃતિમા કોઈ ચોક્કસ ફેરફાર થતો હોય છે અને આ મુજબ Next Step માં ક્યા પ્રકારની આકૃતિ આવે તે નક્કી કરી આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવાનો હોય છે કે જે આકૃતિની સિરીઝની સાતત્યતા જાળવી રાખે.

- પ્રશ્ન આકૃતિઓની સાતત્યતા જાળવી રાખવા આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ ચકાસો.

PROBLEM FIGURES **ANSWER FIGURES**

Q.1
A B C D
1 2 3 4 5 (R.R.B. 2004)

Q.2
A B C D
1 2 3 4 5 (R.R.B. 2004)

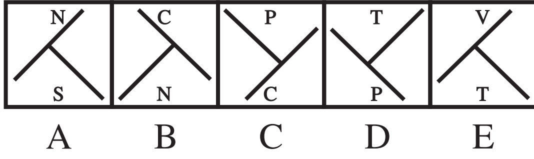
Q.3
?
A B C D
1 2 3 4 5 (S.S.C. 2002)

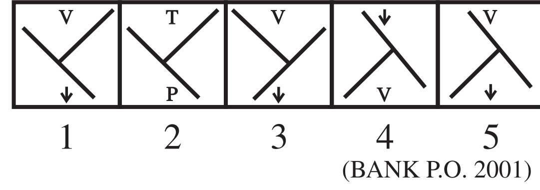
13.3 ક્રમ આકૃતિઓ (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 2)

- પ્રશ્ન આકૃતિઓની સાતત્યતા જાળવી રાખવા આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ ચકાસો.

PROBLEM FIGURES **ANSWER FIGURES**

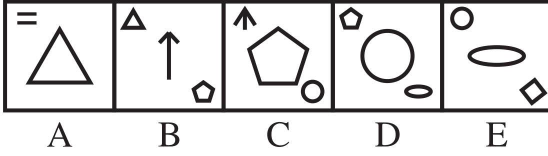
Q.1

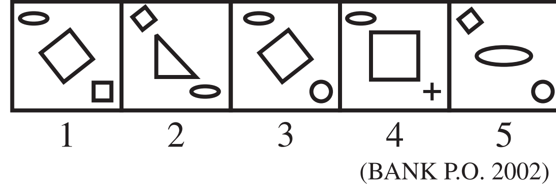

(BANK P.O. 2001)

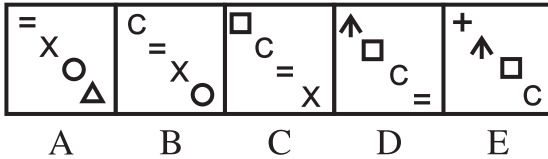
Q.2

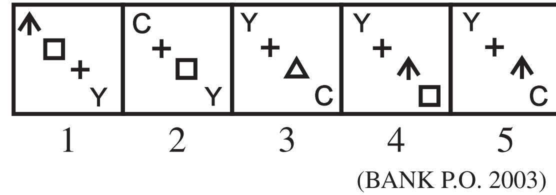

(BANK P.O. 2002)

Q.3

(BANK P.O. 2003)

13.4 Mirror Image (સમજૂતી)

કોઈ વસ્તુ કે આકૃતિના અરીસામાં પડતા પ્રતિબિંબને તે વસ્તુ કે આકૃતિનું અરીસાનું પ્રતિબિંબ (Mirror Image) કહે છે

સામાન્ય રીતે ખરેખર જે ડાબી બાજુ હોય તે અરીસામાં જમણી બાજુ દેખાય અને જમણી બાજુ હોય તે ડાબી બાજુ હોય એમ લાગે. જેને 'Lateral Inversion' (સ્થિતિસ્થાનનું ઉલટસુલટપણું) એવું કહેવાય.

13.5 Mirror Image (પ્રેક્ટિસ વર્ક)

- આપેલ આકૃતિનું અરીસામાં પ્રતિબિંબ કેવું પડે?

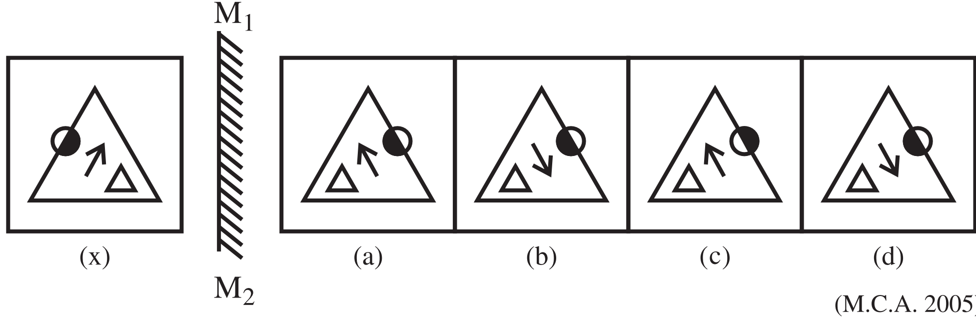
Q.1 SUPERVISOR

(a) ЯOƧIVЯƎꟼUƧ (b) ƧUꟼƎЯVIƧOЯ

(c) ЯƧOUꟼƧƎЯIV (d) ƧUꟼƎЯVIOƧЯ

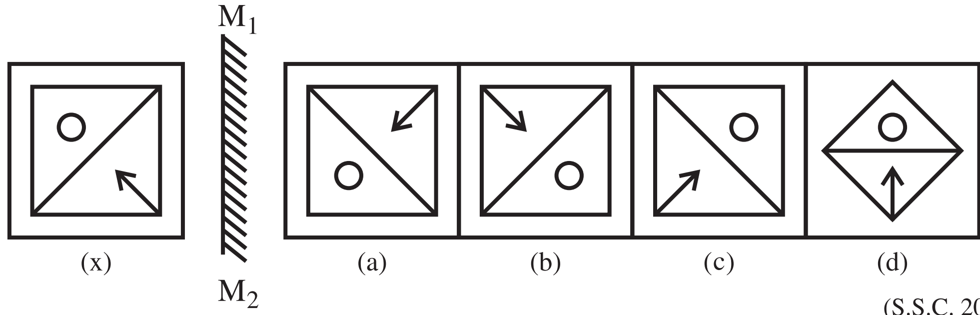
(A.A.O. 2005)

Q.2

(M.C.A. 2005)

Q.3

(S.S.C. 2002)

13.6 Water Image (સમજૂતી)

કોઈ વસ્તુ કે આકૃતિના પાણીમાં પડતા પ્રતિબિંબને તે વસ્તુ કે આકૃતિનું પાણીનું પ્રતિબિંબ (Water Image)કહે છે

સામાન્ય રીતે આ Concept માં ઉપર હોય એ નીચે દેખાય અને નીચે હોય એ ઉપરની બાજુ હોય એમ લાગે.

13.7 Water Image (પ્રેક્ટિસ વર્ક)

● આપેલ આકૃતિનું પાણીમાં પ્રતિબિંબ કેવું પડે ?

Q.1 FROG

(a) ꓞꓤOG
(b) GORF
(c) GOЯꟻ
(d) ꓞЯOG

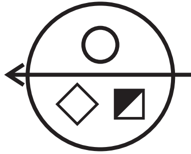
(Teacher's Exam, 2009)

Q.2 E8t4e9C

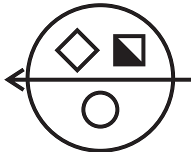
(a) Ǝ8ɟ4ɘ9Ɔ
(b) E8ɟ4ɘ9Ɔ
(c) Ǝ8ɟ4ɘ6C
(d) E8ɟ4ɘ6C

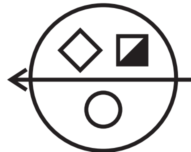
(Delhi Police, 2005)

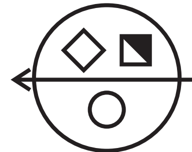
Q.3

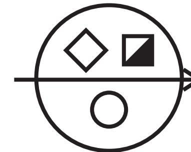

(x)

(R.R.B., 2006)

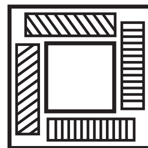

(a)

(b)

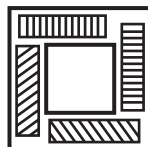

(c)

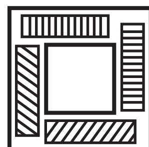

(d)

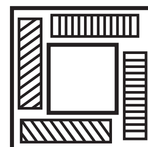
Q.4

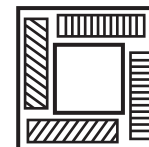

(x)

(Delhi Police, 2005)

(a)

(b)

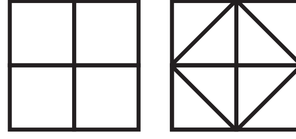

(c)

(d)

13.8 Square (સમજૂતી)

આ પ્રકરણમાં કોઈ ચોક્કસ પ્રકારની અને થોડી Complex આકૃતિ આપેલી હોય છે જેમાં બનતી નાની/મોટી આકૃતિઓની ગણતરી કરવાની હોય છે

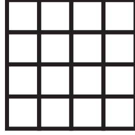
- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ચોરસ છે ?

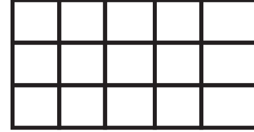
13.9 Square (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 1)

- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ચોરસ છે ?

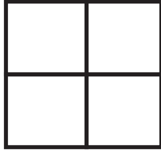
Q.1

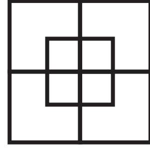

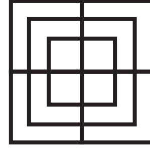
Q.2

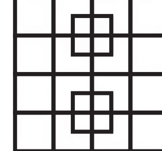
Q.3

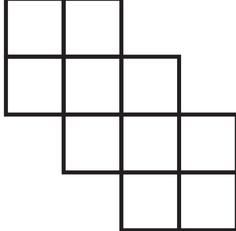
Q.4

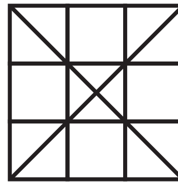
13.10 Square (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 2)

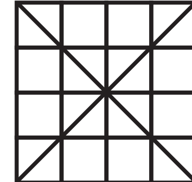
- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ચોરસ છે ?

Q.1

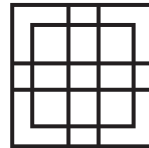

Q.2

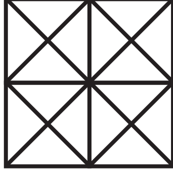

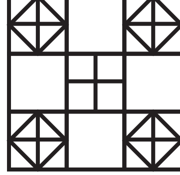
Q.3

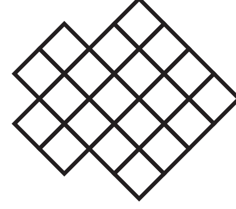

13.11 Square (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 3)

- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ચોરસ છે ?

Q.1

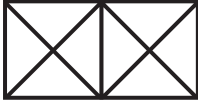
Q.2

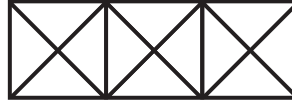
Q.3

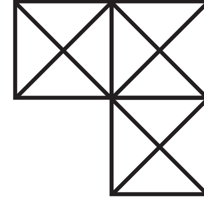
13.12 Triangle (સમજૂતી 1)

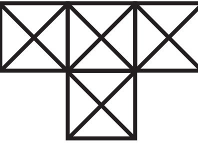
આ પ્રકરણમાં કોઈ ચોક્કસ પ્રકારની અને થોડી Complex આકૃતિ આપેલી હોય છે જેમાં બનતી નાની/મોટી આકૃતિઓની ગણતરી કરવાની હોય છે

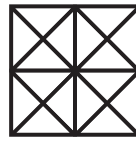
- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ત્રિકોણ છે?

Q.1

Q.2

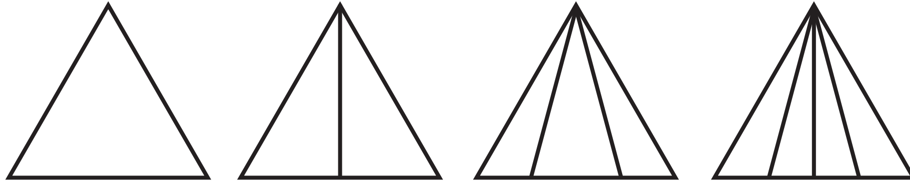
Q.3

Q.4

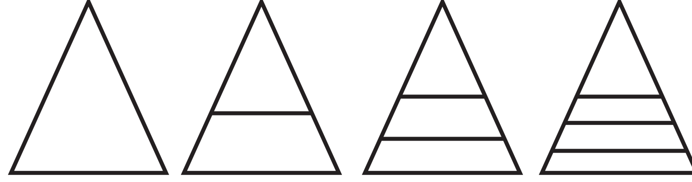
Q.5

13.13 Triangle (સમજૂતી 2)

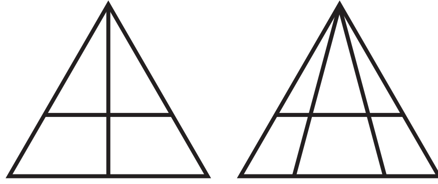
- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ત્રિકોણ છે?

Q.1

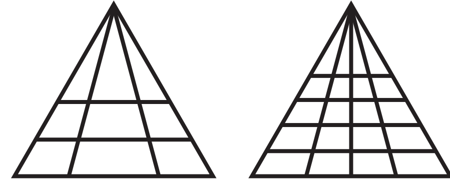
Q.2

Q.3

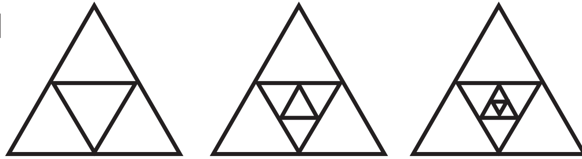
Q.4

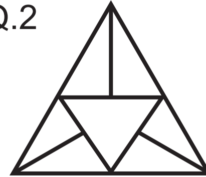
13.14 Triangle (સમજૂતી 3)

- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ત્રિકોણ છે?

Q.1

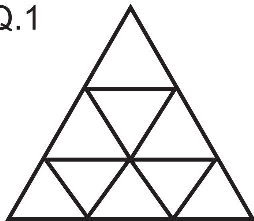
Q.2

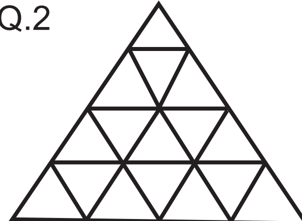
13.15 Triangle (સમજૂતી 4)

- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ત્રિકોણ છે?

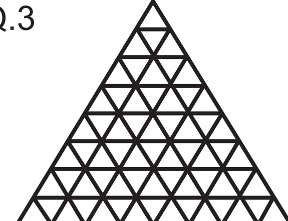
Q.1

Q.2

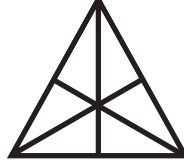

Q.3

13.16 Triangle (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 1)

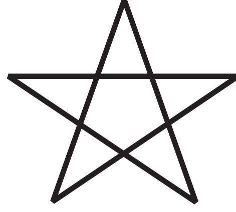
- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ત્રિકોણ છે?

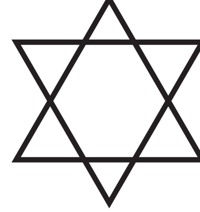
13.17 Triangle (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 2)

- આપેલ આકૃતિમાં કુલ કેટલા ત્રિકોણ છે?

Q.1

Q.2

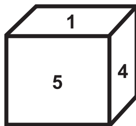
13.18 Dice (સમજૂતી)

સામાન્ય રીતે આ પ્રકરણમાં એક સમઘન કે લંબઘન પાસાની બે કે તેથી વધુ આકૃતિઓ આપેલી હોય છે કે જે અલગ-અલગ Angle થી આવેલી હોય છે જેના આધારે આપેલ અંકની બિલકુલ વિરુદ્ધમાં કયો અંક આવશે તે નક્કી કરવાનું હોય છે.

Concept - 1

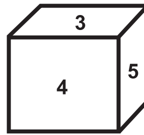
Standard dice ના સામ-સામેના અંકોનો સરવાળો 7 થાય.

Standard Dice

Ordinary dice ના બાજુ-બાજુના અંકોનો સરવાળો 7 હોઈ શકે

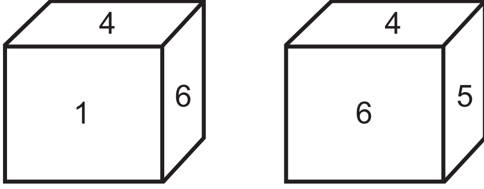
Ordinary

(સામાન્ય રીતે Ordinary dice ના પ્રશ્નો પૂછાય છે)

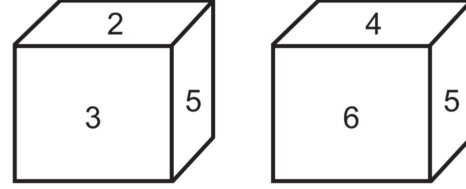
Concept - 2

પાસાની બે આકૃતિઓમાં જો કોઈ બે અંકો એક સરખા હોય તો તે સિવાયના અંકો એક બીજાની સામ-સામે હોય.

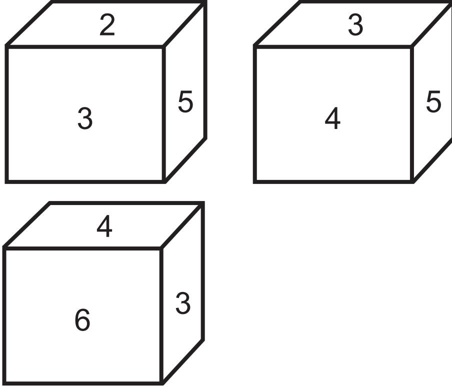
Concept - 3

કોઈ અંક બંને આકૃતિમાં એક જ સ્થાને હોય તો બંને આકૃતિની એક સમાન બાજુઓ એક બીજાની સામ-સામે હોય

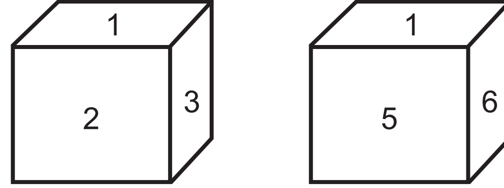
Concept - 4

જે અંક બાજુમાં હોય તે સામે ન હોય અને જે અંક સામે હોય તે બાજુમાં ન હોય.

Concept -5

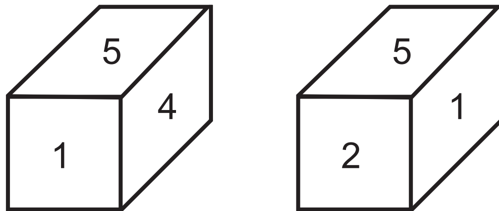
બંને આકૃતિમાં સામાન કોઈ એક અંકથી ઘડિયાળની દિશામાં કે ઘડિયાળની વિરૂદ્ધ દિશામાં જોતાં એક સરખા ક્રમ પર આવતા અંક એકબીજાની સામસામે હોય

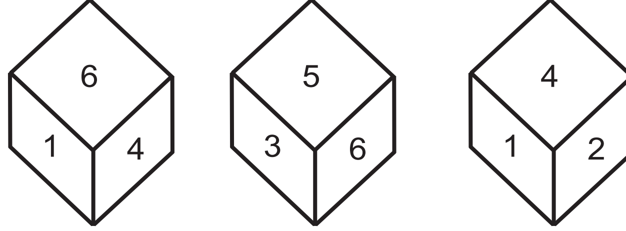
13.19 Dice (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 1)

Q.1 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે 2 ના વિરૂદ્ધમાં કયો અંક આવે ?

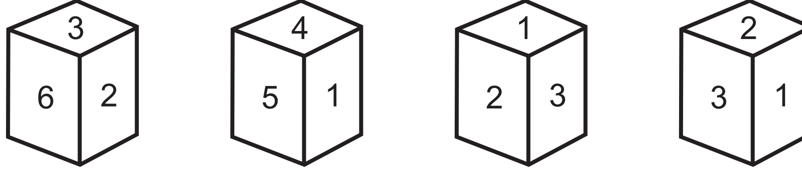
(SSC (10+2) Level Data Entry Operator & LDC Exam. 04.11.2012, 1st Sitting)

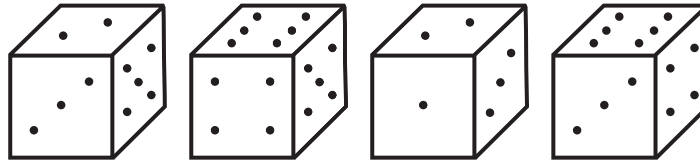
Q.2 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે 2 ના વિરૂદ્ધમાં ક્યો અંક આવે ?

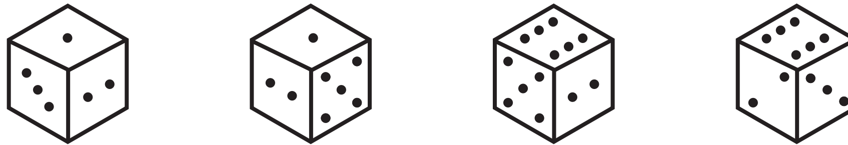
Q.3 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે જો ઉપર 6 હોય તો તળીયે ક્યો અંક આવે ?

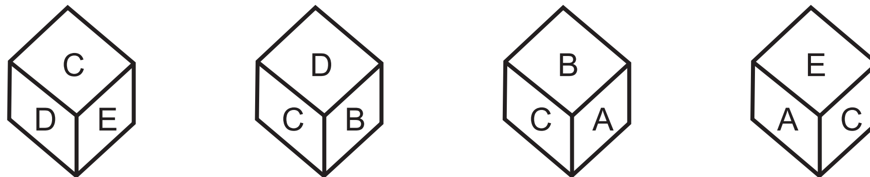
Q.4 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે 2 બિંદુઓનાવિરૂદ્ધમાં કેટલા બિંદુઓ આવે ?

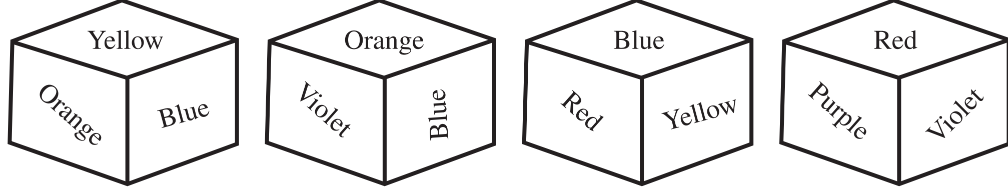
Q.5 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે 1 બિંદુના વિરૂદ્ધમાં કેટલા બિંદુઓ આવે ?

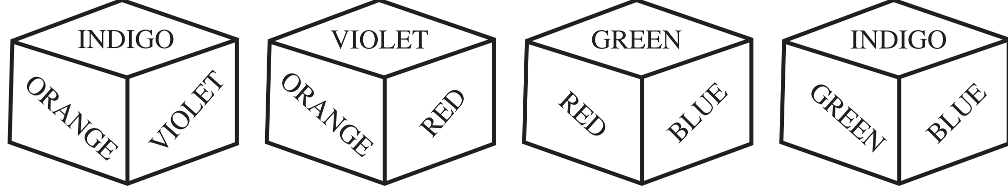
Q.6 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે D ના વિરૂદ્ધમાં ક્યો મૂળાક્ષર આવે ?

Q.7 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે Yellow ના વિરુદ્ધમાં ક્યો કલર આવે ?

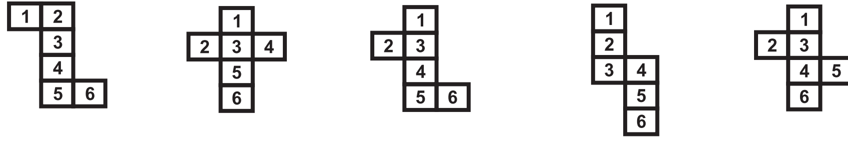

Q.8 એક જ પાસાની અલગ-અલગ Angle થી આપેલી આકૃતિઓના આધારે Green ના વિરૂદ્ધમાં ક્યો કલર આવે ?

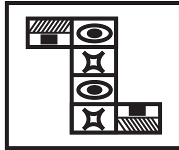

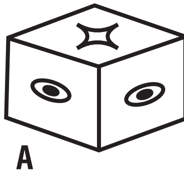
13.20 Dice (પ્રેક્ટિસ વર્ક - 2)

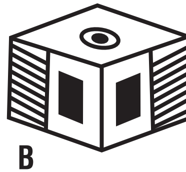
Q.1 એક છોડીને એક બોક્ષ એકબીજાની વિરુદ્ધ દિશામાં હોય

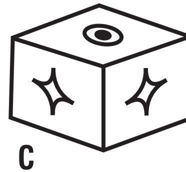

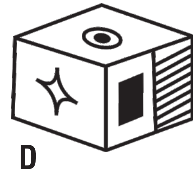
Q.2 પ્રશ્ન આકૃતિને fold કરીને પાસો બનાવવામાં આવે તો નીચેનામાંથી કઈ આકૃતિ બને ?

A

B

C

D